

COMBATEREA TRAFICULUI DE PERSOANE

PENTRU MUNCĂ FORȚATĂ
ÎN EUROPA!

TORSTEN MORITZ/LILIAN TSOURDI (ED.)

publicat de Comisia Bisericii pentru Migranți din Europa (CCME)

C.C.M.E - Comisia Bisericilor pentru Migranți din Europa

Torsten Moritz/Lilian Tsourdi (Ed.)

Combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată în Europa!

Comisia Bisericilor pentru Migranți în Europa (CCME)

174 rue Joseph II

B 1000 Bruxelles

Martie 2011

Prezenta broșură a fost realizată ca parte a proiectului “Combaterea traficului de persoane – dincolo de aparențe! Cartografierea și consolidarea societății civile pentru a proteja și sprijini victimele traficului de persoane – traficul de persoane în scopul exploatării sexuale - dincolo de aparențe” (Proiectul numit ,DINCOLO DE APARENȚE’).

Proiectul ,DINCOLO DE APARENȚE’ este finanțat prin Programul de prevenire și luptă împotriva Criminalității al Comisiei Uniunii Europene – Direcția generală de afaceri interne

Proiectul este co-finanțat de CHURCH OF SWEDEN, FINN CHURCH AID și NORWEGIAN CHURCH AID.

Prezenta publicație reflectă numai punctul de vedere a autorului iar Comisia Europeană sau oricare dintre celelalte organizații nu pot fi considerate responsabile de modul în care vor fi utilizate informațiile conținute de aceasta.

Cuprins

Introducere: Combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată în Europa în căutare de bune practici!?	5
Context	5
Ce se urmărește prin această broșură	6
...și nevoia de a fi mai mult decât un ghid de „bune practici”	7
2. Traficul de persoane pentru muncă forțată în Europa și răspunsuri la adresa acestuia – scurtă introspectivă	9
2.1. Cadrul legal	9
2.2. Cazuistica	10
2.3. Domenii și tipare de exploatare și grupuri afectate	11
2.4. Protecția și asistența victimelor în practică	13
2.4.1. Permise de rezidență	14
2.4.2. Adăposturi și asistență socială pentru victime.....	14
2.4.3. Actori instituționali	16
3. Identificarea – problema crucială pentru combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată	20
3.1. Identificarea – dezvoltarea organizației (proprie) în vederea identificării	21
3.1.1. Dezvoltarea activităților de outreach	21
Centrele de primire	22
Activitate de outreach pro-activă	22
Linii telefonice tip help-line	23
Principiul activității de outreach	23
3.1.2. Cum răspundem sau reacționăm la zvonuri.....	24
3.1.3. Siguranța.....	25
3.1.4. Documentarea și analiza / cartografierea problemei	27
3.1.5. Sensibilizarea în cadrul propriei organizații	28
3.1.6. Servicii sensibile în funcție de gen.....	29
3.1.7. Organizații ale persoanelor (potențial) afectate de traficul de persoane	30
3.2. Dezvoltarea de parteneriate pentru identificarea persoanelor traficate în scopul muncii forțate.....	31
3.2.1. Răspunsuri instituționale/inter-instituționale la nivel național și local	31
Inspectoratele de muncă	31
Condiții locale	32
3.2.2. Implicarea organizațiilor și serviciilor nespecializate	33
Sindicatul	34
Forțe polițienești / poliție de frontieră	35
Actori din sectorul privat / personal medical	35
Bisericele și comunitățile religioase	36
3.2.3. Implicarea rețelelor informale	36
Comunitățile de migranți	36
Munca cu familia și rudele	37
Sensibilizarea publicului larg	38
4. Cooperarea dintre societatea civilă și actori guvernamentali pentru combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată	39
4.1. Realizarea structurilor de cooperare	40
4.2. Luarea inițiativei	40
4.3. Continuarea inițiativei	40
4.4. Implicarea părților în inițiativă	41
4.5. Înțelegerea comună a problemei, a conflictului și a aspectelor divergente	43
4.6. Stabilirea de reguli comune și încredere reciprocă.....	44
4.7. Domenii comune de activitate	45
4.8. Formalizarea inițiativelor de cooperare	47
4.9. Construirea sustenabilității	48

Introducere:

Combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată în Europa: în căutare de bune practici!?

Context

Dezbaterile pe tema traficului de persoane, care în ultimii douăzeci de ani s-a concentrat pe traficul de persoane în scopul exploatarei sexuale, s-a lărgit în ultimii ani incluzând și traficul pentru exploatarea prin muncă.¹ Transpunerea treptată a prevederilor instrumentelor legislative internaționale și regionale (cum sunt Protocolul de la Palermo, Decizia Cadru a UE în domeniul traficului de persoane din 2002 și Convenția Anti-traffic a Consiliului Europei) în legislațiile naționale a generat un context legislativ în Europa în care, fără nici o îndoială, traficul de persoane în scopul muncii forțate este o crimă iar persoanele afectate de acesta trebuie să beneficieze de protecție.

Comisia Bisericii pentru Migranți din Europa (CCME), ca organizație ecumenică a bisericilor din Europa în domeniul migrației și integrării, azilului și refugiaților și împotriva rasismului și discriminării, a atras atenția, încă de la primele sale activități împotriva traficului de persoane, că lupta împotriva traficului de persoane trebuie să abordeze în mod adecvat toate formele de trafic. După cum s-a afirmat la Adunarea Generală a CCME din 2008, “CCME înțelege angajarea sa împotriva traficului de persoane în spiritul tradiției de angajare creștină împotriva sclaviei care a dus, acum 200 de ani, la declarația de abolire a comerțului trans-atlantic cu sclavi. Prin urmare, în activitatea sa împotriva traficului de persoane CCME urmărește să abordeze toate formele traficului de persoane”.

Cu toate acestea, experiența din teren pare să arate că sunt puține organizațiile care au experiență practică în a investiga și condamna cazuri de trafic pentru muncă forțată. Organizațiile societății civile susțin că cei traficați pentru muncă forțată primesc sprijinul de care ar avea nevoie numai în cazuri excepționale.

Acesta este contextul în care CCME și partenerii săi² au lansat în 2009 proiectul “Combaterea traficului de persoane – dincolo de aparențe! Cartografierea și consolidarea capacității societății civile de a proteja și sprijini victimele traficului de persoane – traficul de persoane în scopul exploatarei sexuale – dincolo de aparențe” (Proiectul numit pe scurt ,DINCOLO DE APARENȚE’)

Proiectul, realizat prin sprijinul financiar al UE, prin programul ISEC, a avut două obiective:

---

¹Termenul “trafic de persoane pentru muncă forțată” este o sintagmă care, în ultimii ani, domină dezbaterile pe tema traficului de persoane în scopul exploatarei muncii celorlalți. De aceea, acest termen este folosit și în prezentul Ghid. În conformitate cu Convenția referitoare la munca forțată a Organizației Internaționale a Muncii (Convenția ILO nr. 29) din 1930, prin muncă forțată se înțelege “muncă sau servicii obținute de la o persoană sub amenințare sau pedeapsă, care include sancțiuni penale și pierderea drepturilor și privilegiilor, și pentru care persoana nu se oferă în mod voluntar / de bună voie”. Trebuie reținut că terminologia este incoerentă: în legislațiile naționale vorbindu-se adesea numai de “trafic de persoane în scop de muncă”. De asemenea, este de reținut că multe din cazurile discutate nu includ în mod necesar toate elementele de muncă FORȚATĂ și, de aceea, aceste cazuri sunt mai exact descrise ca fiind cazuri de trafic de persoane pentru exploatare prin muncă.

În prezenta broșură termenul de “trafic pentru muncă” este folosit din motive de simplificare. Acest termen, dacă nu se face nici o altă precizare, este folosit cu sensul de ‘trafic de persoane pentru muncă forțată’.

²Partenerii inițiali au fost AIDRom (RO), Caritas Praga, Federația bisericilor Protestante din Italia (FCEI), Confederația Internațională a sindicatelor, KSPM (GR) și Centrul pentru drepturile migranților din Irlanda.

- să identifice capacitatea de a combate traficul de persoane existentă la nivelul societății civile (în afară de exploatarea sexuală);
- să dezvolte capacitatea existentă prin schimburi de bune practici și producerea unui manual de bune practici;

Pe parcursul anului 2009 și la începutul anului 2010, CCME și partenerii săi, au realizat o cercetare a traficului prin muncă (și a inițiativelor împotriva acestuia) în 12 țări europene (Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Grecia, Irlanda, Italia, Republica Moldova, Polonia, România, Spania, Marea Britanie și Ucraina) și a organizat întâlniri cu parteneri ai societății civile din țările de mai sus în scopul realizării de schimburi.

Ce se urmărește prin această broșură...

Cercetarea din majoritatea țărilor menționate a confirmat că sunt puține cazuri de trafic pentru muncă documentate, în ciuda unor semnale puternice că traficul pentru muncă este o realitate în toate țările care au făcut obiectul cercetării. În aceeași măsură, a reieșit foarte clar că există foarte puțin sau de loc sprijin specializat disponibil și accesibil pentru persoanele traficate pentru muncă forțată în oricare din aceste țări. Un rezumat al acestei cercetări este prezentat în Capitolul 2 al prezentei broșuri iar documentele detaliate ale cercetării realizate sunt disponibile și accesibile pe site-ul www.ccme.be.

Schimburile de informații dintre practicieni ai organizațiilor societății civile au scos în evidență, printre alte diverse domenii, două zone de importanță majoră, în care este nevoie de continuarea muncii organizațiilor societății civile:

- Importanța identificării, corecte și imediate, a persoanelor care au fost traficate;³
- Importanța cooperării între agenții ca o premisă de succes a eforturilor de combatere a traficului pentru muncă;

De aceea, cititorii vor găsi câteva considerații referitoare la aceste zone, descrise în prezenta broșură. Dacă cititorul este tentat să asimileze aceste zone cu termenul de „bune practici”, câțiva dintre parteneri au atras atenția asupra unei precauții și au subliniat faptul că, datorită stadiului incipient și scopului limitat al unora dintre activități, acest termen ar fi foarte ambițios. Prezenta broșură își propune să încurajeze și să stimuleze și alți actori din societatea civilă pentru a se angaja la nivel practic în problematica traficului de persoane pentru muncă astfel încât bunele practici să se dezvolte pe o bază cât se poate de largă.

Activitățile descrise în prezenta publicație au fost realizate de o diversitate de actori: sindicate, biserici, instituții guvernamentale, organisme independente și organizații neguvernamentale. Nu toate activitățile au fost bine primite de către toți partenerii: există mereu discuții, deseori controversate, cu privire la eficiența reacțiilor și,

---

³În această lucrare sunt folosiți ambii termeni “victimă” și “persoană traficată” pentru a descrie persoanele care au fost traficate. Pe bună dreptate se argumentează că termenul de “victimă” poate conduce la stigmatizare și poate transforma persoana traficată în ‘obiect’ și, de aceea trebuie evitat dar, în contextul identificării, este esențial ca persoana traficată să fie identificată ca o victimă a unei infracțiuni (crime) De aceea, termenul victimă este folosit în acest context.

uneori, schimburile dintre parteneri au o tentă critică. CCME, membrii și partenerii săi vor continua să documenteze intervențiile împotriva acestui fenomen îngrijorător; avem speranța că procedând în acest mod, vom reuși să clarificăm provocările aferente și să ajutăm la dezvoltarea de bune practici de către organizațiile societății civile.

.....și nevoia de a fi mai mult decât un ghid „de bune practici”

Dacă un schimb de bune practici poate ajuta societatea civilă pentru a aborda mai bine traficul pentru muncă, este evident că progresul sustenabil depinde de mulți alți factori. În timp ce nu toate situațiile de trafic implică migrația, este clar că politicile de migrație au un impact major asupra traficului. Este la fel de clar că relațiile de muncă, în general, au un impact asupra exploatării prin muncă și asupra muncii forțate.

Cu sau fără intenție, logica persistentă a migrației restrictive (sau extrem de selective) a politicilor de migrație din Europa din ultimii 10 ani au expus pe mulți dintre migranți la riscuri extrem de mari pe diverse porțiuni ale traseului lor. Mulți dintre migranți, care folosesc rute marginale, apelează la rețele de traficanți pentru a-și atinge scopul. Necesitatea de a-i plăti pe acești contrabandiști pentru ‚serviciile oferite’ creează vulnerabilitate și îi determină pe migranți să accepte orice fel de muncă. Îndatorarea îi face, în special pe migranții fără documente, extrem de vulnerabili la diverse forme de exploatare prin muncă. Migranții fără documente se tem să nu fie denunțați și deseori (din acest motiv bine întemeiat) sunt reticenti în a avea de-a face cu funcționari publici. Acest lucru face identificarea celor care sunt traficați pentru muncă forțată extrem de dificilă. Pentru alți migranți, care au documente de rezidență valabile, legarea acestor documente de anumite angajatori sau de anumite destinații pentru locuri de muncă, creează dependență care, la rândul ei, îi face vulnerabili. De aceea, CCME împreună cu mulți dintre partenerii săi din acest proiect, consideră că o abordare holistică a traficului de persoane trebuie să cuprindă și o revizuire a politicilor de migrație actuale.

Dacă traficul de persoane pentru muncă forțată este un fenomen extrem, este în același timp legat de tendințele generale care țin de relațiile / raporturile de muncă. Un nivel scăzut al siguranței locului de muncă, sindicate slăbite, ideea din ce în ce mai acceptată că ORICE loc de muncă este acceptabil pe timp de criză, și o rată de șomaj dominant crescută contribuie la crearea unei medii / context în care societatea pare mai degrabă dispusă să accepte anumite forme de exploatare prin muncă. Ideea că anumite forme de exploatare sunt acceptabile este întărită și de tendința către o piață a muncii divizată din multe din țările europene: o piață a muncii care constă dintr-un segment oficial / legal în care sunt respectate standarde și condiții agreeate și un alt segment, deseori neoficial, care este din ce în ce mai liberalizat și unde standardele și regulile aplicate sunt foarte puține sau inexistente. Parteneri din întreaga Europă descriu tendința din ce în ce mai mare a de a mări numărul orelor de lucru fără nici un fel de plată suplimentară pentru lucrători sau de a accepta în mod frecvent ‚stagii de calificare’ sau ‚stagii de practică’ neplătite; în mod frecvent, se așteaptă ca acești lucrători să accepte aceste condiții fără a pune întrebări. În plus, în contextul crizei economice, este din ce în ce mai riscant pentru muncitori să se organizeze în sindicate

sau să se folosească de alte forme de reprezentare. În multe cazuri, angajații și-au pierdut locul de muncă din cauza implicării lor directe sau indirecte în acest tip de activism. Această tendință va afecta, în mod cert, orice categorie de lucrători / angajați care se organizează împotriva exploatării, în special pe migranți.⁴

Tocmai din perspectiva acestor precondiții cu caracter mai general, orice ghid de ‚bune practici’ va avea niște limite. Este evident că un răspuns complet și integrat la adresa traficului de persoane face schimbările de la nivelul politicilor necesare.

Totuși, noi avem speranța că propunerile și considerațiile cuprinse în prezenta broșură vor aduce informațiile necesare și vor îmbunătăți activitățile viitoare ale societății civile și a partenerilor acesteia împotriva traficului de persoane pentru muncă forțată.

Mulțumim tuturor partenerilor noștri de proiect pentru importante contribuții tematice la realizarea proiectului, precum și Comisiei Europene, Church of Sweden, FINN CHURCH AID și NORWEGIAN CHURCH AID pentru sprijinul financiar acordat proiectului.

De asemenea, mulțumim anticipat cititorilor care ne vor împărtăși din experiențele și bunele lor practici astfel încât lupta comună împotriva acestei forme contemporane de sclavie să poată fi dusă mai departe.

Torsten Moritz
Secretar Executiv
EU Policy and Projects

Lilian Tsourdi
Asistent proiect și
Advocacy

CCME
174 rue Joseph II
B 1000 Brussels
T + 32 2 234 68 00
F. +32 2 231 14 13
info@ccme.be

---

⁴ Conform observațiilor lui Andrijašević și Anderson: „lucrătorii, migranți sau nu, nu pot fi împărțiți în două grupuri total separate și distincte – cei care sunt traficați fără voia lor în condiții de sclavie într-un domeniu economic ilegal și cei care muncesc de bună voie, în condiții legale și într-un mediu protejat al economiei formale. Violența, constrângerea, înșelăciunea și exploatarea pot, și chiar apar, în ambele sisteme de muncă, cel reglementat legal și cel nereglementat. Cum se poate trage o linie de demarcație între migranți ‘traficați’ și migranți ‘ne-traficați’ ci doar în situație de exploatare în context reglementat? (vezi Andrijašević, Rutvica/ Anderson, Bridget. Campanii împotriva traficului de persoane : Decent? Cinstit? Adevărat? în: Feminist Review (92):151–155, p. 154

2. Traficul de persoane pentru muncă forțată în Europa și răspunsuri la adresa acestuia – scurtă introspectivă

În timp ce problematica traficului de persoane pentru muncă forțată devine un subiect din ce în ce mai abordat în discuțiile politice de la nivel european, există încă foarte puțină expertiză consolidată asupra acestui; amploarea, tiparele de exploatare și de jurisprudență rămân în mare măsură necunoscute. De asemenea, se cunoaște prea puțin și despre reacțiile și răspunsurile din partea guvernelor și a societății.

De aceea, în contextul proiectului DINCOLO DE APARENȚE, a fost esențial să se realizeze o primă evaluare asupra situației din Europa. Parteneri din cinci țări (Republica Cehă, Grecia, Irlanda, Italia și România) au efectuat atât o cercetare teoretică, cât și interviuri cu experți din cele cinci țări și din țările învecinate acestora. Pe baza unui set de întrebări (legate de cadrul legal, cazuistică, mecanismele de protecție a victimelor, asistența oferită victimelor din perspectiva practicienilor și a instituțiilor), s-a realizat o compilare a rapoartelor naționale, ceea ce a oferit o introspecție asupra modului în care statele din diversele zone ale Europei înțeleg și abordează traficul de persoane pentru muncă.

Dacă se pot observa câteva tendințe generale, o serie de particularități naționale sau regionale continuă să existe.⁵

2.1. Cadrul legal

Toate țările care au făcut obiectul cercetării, cu excepția Republicii Cehe, au ratificat Protocolul de la Palermo.⁶ Majoritatea au ratificat Convenția Consiliului Europei; în plus, toate statele membre ale Uniunii Europene au fost obligate să facă acest lucru în conformitate cu Decizia Cadru a UE din 2002 cu privire la traficul de persoane. Prin urmare, legislațiile naționale cuprind definiții despre traficul de persoane care, teoretic, include și traficul pentru muncă. În timp ce o parte din state au adoptat o legislație anti-traffic extrem de cuprinzătoare chiar foarte devreme (de exemplu, Legea 678 / 2001 din România sau Legea nr. 228/03 din august 2003 din Italia), altele au adoptat o astfel de legislație națională relativ recent (de exemplu, Legea din iunie 2008 în cadrul codului Codul Penal Irlandez (trafic de ființe umane), sau Legea 87(I)/2007 din Cipru.). În unele state, legislația mai cuprinzătoare cu privire la traficul de persoane a fost precedată de o legislație referitoare la traficul de persoane în scop de exploatare sexuală (de exemplu, în Cipru, unde Legea nr.3 (I) din 2000 se referea la traficul de persoane în scop de exploatare sexuală și a fost ulterior revizuită prin Legea 87(I)/2007, menționată anterior, care include concepte mai cuprinzătoare. Dacă definițiile infracțiunii de trafic de persoane sunt nuanțate cu particularități care diferă de la țară la țară, cea mai mare parte a legislațiilor naționale urmăresc îndeaproape definiția traficului de persoane din Protocolul de la Palermo. Pedepsele penale în majoritatea statelor variază între 2 și 10 – 15 ani de închisoare; în unele state, în cazurile cu circumstanțe agravante, pedepsele sunt și mai mari: respectiv, între 15 și 25 de ani de închisoare în România și închisoare pe viață în Irlanda.

⁵ Cercetarea s-a realizat în perioada martie 2009 – martie 2010. Dacă o parte dintre studii realizate la nivel de țară includ și evoluții ulterioare acestui interval, situația este descrisă numai la nivelul lunii martie 2010.

⁶ Denumirea completă “Protocolul cu privire la prevenirea, combaterea și pedepsirea traficului de persoane, în special a traficului de copii și femei” (Protocol în cadrul Convenției UN împotriva crimei organizate transnaționale).

Dintre țările care au făcut obiectul cercetării, legislația din Grecia permite pedepsirea celor care acceptă munca sau serviciile prestate de persoane traficate știind că victima se află într-o poziție dezavantajoasă.

Un domeniu deosebit de problematic în sistemele legislative din câteva state este înțelegerea a ceea ce presupune traficul pentru muncă. Nu este foarte clară diferența dintre sclavie, simplă exploatare prin muncă și exploatarea forței de muncă ca fiind unul din elementele traficului de persoane pentru exploatare în scop de muncă. Pentru a defini această formă de trafic de persoane, în legislația italiană, se vorbește despre „sclavie” sau „putere asupra proprietății”. În practică, această referire la sclavie pare deseori să descurajeze folosirea cadrului legislativ anti-trafic pentru că actorii cheie (de exemplu, cei din sistemul judiciar sau forțele de aplicare a legii) nu înțeleg de loc sau înțeleg foarte puțin ce înseamnă sclavie sub formele actuale.⁷ La fel de problematice sunt conceptele destul de largi / generale, ca cel aplicat în România, care – între alte posibilități – definește munca forțată ca fiind „prestarea unei muncii sau a unor servicii...sau ca încălcarea condițiilor de muncă, de plată / remunerație, de sănătate sau siguranță / protecție” (Legea nr. 678 / 2001). În țările unde condițiile din contractele de muncă oficiale sunt încălcate în sectoare mari ale economiei, un astfel de concept general este în egală măsură descurajant pentru realizarea unor acțiuni decisive.

Cercetările de la nivel național au scos în evidență lipsa de adecvabilitate sau absența unei îndrumări oficiale cu privire la interpretarea respectivelor prevederi: noțiunile de “exploatare”, “muncă forțată” și “sclavie” rămân vagi sau ambigui în multe din aceste țări.

Toate cercetările făcute la nivelul fiecărei țări în parte arată că prevederile legale referitoare la traficul pentru muncă sunt plasate în contextul mai larg al unei legislații posibil relevante, în special în ceea ce privește munca la negru / ilegală, dar și în legislațiile cu privire la raporturile de muncă, cum sunt cele care reglementează timpul de lucru, salariul minim sau standarde referitoare la condițiile de sănătate și siguranță / protecție la locul de muncă.

2.2. Cazuistica

Cazuistica în ceea ce privește traficul pentru muncă este extrem de săracă. Se presupune că acest lucru se datorează faptului că legislația în acest domeniu este relativ recentă. Cu toate acestea, cercetările realizate în câteva țări arată că procurorii și tribunalele se confruntă cu probleme de identificare, condamnare și judecare a cazurilor de trafic pentru muncă. În unele țări, dovezile din domeniu demonstrează că nici poliția, nici actorii guvernamentali nu sunt suficient de dornici să investigheze cazurile de trafic pentru muncă forțată și să le aducă în fața instanțelor; deseori, acest lucru nu este decât consecința lipsei de resurse a unităților specializate care se ocupă de cazurile de trafic pentru muncă (vezi mai jos).

---

⁷În aceeași măsură se argumentează că, deseori, dezbaterile pe tema traficului de persoane împiedică pedepsirea traficului pentru muncă forțată dacă rămâne ca și clauză de sine stătătoare. (Skrivankova, Klara: între munca decentă și munca forțată: analiza continuității exploatarei, York 2010)

Practic, înțelegerea inadecvată a problemei, resursele insuficiente / inadecvate și lipsa de claritate în ceea ce privește responsabilitățile instituțiilor contribuie împreună la lipsa de cazuri documentate de trafic pentru muncă forțată.

În unele state, datele oficiale referitoare la traficul pentru muncă nu sunt defalcate pe domenii de exploatare. Acest lucru face foarte dificilă monitorizarea evoluției fenomenului pentru anumite domenii de exploatare. Chiar și dintre țările care dispun de date referitoare la victimele pe diverse forme de exploatare, puține sunt acele țări care mențin o viziune centralizată în ceea ce privește urmărirea lor în timp, inclusiv cazurile în care s-a ajuns la condamnări / cazuri în curs de judecare. Phil Woolas MP, cel care apoi a devenit ministru de stat pentru frontiere și imigrație, a comentat cu privire la această situație în Camera Comunelor pe 12 ianuarie 2010: *“Urmărirea victimelor după perioada de reflecție și de rehabilitare este limitată, în cazul în care nu mai există un risc care să le amenințe sănătatea și siguranța, au dreptul să rămână în Marea Britanie (în special victimele din Marea Britanie și din zona de sud-est a Europei)”*. Acest lucru arată către prea multele dificultăți întâmpinate în documentarea cazurilor de trafic pentru muncă. În țările unde există date disponibile, numărul de astfel de cazuri rămâne redus. De exemplu, în 2008, în Republica Cehă, s-au înregistrat 10 cazuri de urmăriri penale pentru trafic pentru muncă, din care s-au pronunțat trei sentințe. În Cipru, 2, 5 și, respectiv, 3 cazuri au fost raportate anual în perioada dintre 2007 și 2009. În Marea Britanie, în 2009, din cele 82 de arestări pentru trafic pentru muncă, numai două s-au finalizat cu condamnări.

2.3. Domenii și tipare de exploatare și grupuri afectate

Traficul de persoane pentru muncă forțată poate, după cum arată cercetările, să apară și să existe în aproape orice activitate / domeniu economic. Cu toate acestea, s-au evidențiat și confirmat câteva sectoare principale, de o importanță deosebită. În general, în aceste sectoare este nevoie de muncă fizică grea dar care nu oferă veniturile suficiente sau nu sunt din categoria locurilor de muncă suficient de atractive pentru forța de muncă autohtonă. Astfel de sectoare sunt, în general, caracterizate de înțelegeri de muncă neoficiale, în special în domenii cu activități sezoniere, muncă acceptată în principal de migranți (care, cel mai adesea, nu au documente). Aceste înțelegeri neoficiale pentru muncă, făcute cu „plasatori”, recrutori, intermediari și alții (deseori „aranjamente” similare celor de crimă organizată) domină, uneori, aceste sectoare economice timp de generații. În timp ce pot să existe suprapuneri considerabile de personal cu grupurile de crimă organizată, este foarte important să subliniem că nu toate aceste cazuri pot fi considerate cazuri de trafic de persoane.

Sectoare cum sunt agricultura, construcțiile și turismul / restaurantele par a fi sectoarele de interes preponderent în toate țările. Unele sectoare par să fie mult mai îngrijorătoare decât altele. Cercetarea din Grecia arată că industria serviciilor de curățenie este o zonă importantă pentru exploatare, în aceeași măsură cu contractori din sectorul public și angajatori particulari, care își procură forța de muncă de la organizații care exploatează persoane traficate. În același timp, exploatarea în sectorul de producție industrială pare să fie mai îngrijorător în Republica Cehă. Cercetările efectuate în câteva state (cum este studiul MRCI din 2006: “Fără perspectivă, fără cale de întoarcere”) arată că sectorul de servicii casnice este puternic caracterizat de

exploatarea forței de muncă traficate. De asemenea, studiile indică faptul că există trafic de persoane în scop de cerșetorie forțată, care afectează în special copiii.

Tiparele de exploatare par să varieze considerabil: există cazuri în care victimele sunt tratate cu brutalitate, hărțuite, sunt sechestrate sau nu li se plătesc sumele convenite sau sunt tratate cu violență imediat ce ajung la locul de muncă; dar astfel de cazuri sunt rare. În principal, tiparele de exploatare par să ia forme din ce în ce mai „subtile”: deseori, exploatarea se produce în timp, într-o manieră similară cu ceea ce se poate numi „cădere pe o pantă alunecoasă”. Inițial condițiile par suportabile, dacă nu ideale: pentru început se plătesc salariile, violența și constrângerea fiind accidentale. Cu toate acestea, în mod tipic, situația se deteriorează treptat. Uneori, migranții, care ajung la un loc de muncă pe baza unui contract de muncă legal, află că locul de muncă pentru care au venit nu mai există; prin urmare, nu mai au nici o altă posibilitate decât să accepte un alt contract de muncă, mult sub-standard. În studiile din câteva țări se evidențiază următorul aspect: că este foarte dificil să se traseze o linie de demarcație foarte clară între condiții de muncă sub-standard din anumite sectoare (informale) ale economiei și cazurile de trafic de persoane pentru că diferențele dintre cele două sunt deseori tangențiale sau la limita sesizabilului. În acest context, sindicatele au atras întotdeauna atenția asupra legăturii dintre acceptarea din ce în ce mai mare a muncii și condițiilor de muncă precare⁸ și munca forțată, inclusiv asupra legăturii cu traficul pentru muncă forțată – ca una din formele sale extreme.

Un alt tipar este abuzul pe fondul de vulnerabilitate a persoanei traficate pentru a o obliga să presteze o muncă prin amenințare sau promisiune falsă: un exemplu deseori menționat în acest sens este acela al unui angajator care promite să obțină un statut legal sau permis de muncă pentru migranții fără acte de identitate care doresc să accepte o plată redusă sau să muncească fără nici o plată sau care acceptă condiții de muncă ilegale sau necorespunzătoare. De exemplu, studiul realizat în Cipru și Irlanda evidențiază o problemă a legislației care leagă permisele de muncă de un anume unic angajator și vulnerabilitatea pe care acest lucru o creează pentru lucrători.

Un alt tipar de exploatare care a fost supus analizei în anii din urmă, este practica de a contra-balansa salariul unui muncitor traficat cu costurile exorbitante pentru „serviciile” pe care angajatorul sau traficanțul le „oferă” angajatului. Astfel de costuri pot să cuprindă cazarea, masa, utilitățile (apă, electricitate), transportul sau chiar asigurarea unui loc de muncă. Și, pentru că exploatarea este cel care „oferă” de obicei aceste „servicii, persoanele exploatare nu primesc nimic sau, poate, doar o plată minimă, dar, în astfel de cazuri – dacă se fac investigații - situația de exploatare este foarte greu de demonstrat. În alte cazuri, persoanele exploatare pot ajunge la „locul de muncă” având deja o datorie foarte mare acumulată față de „contrabandiști” (de exemplu, pentru transport, documente false, și altele) și trebuie să muncească pentru a-și achita aceste datorii. Aceasta este o situație care implică, de regulă, trecerea ilegală a frontierei.

---

⁸ „Precarizarea condițiilor de muncă înseamnă trecerea din ce în ce mai mult de la loc de muncă permanent, garantat la locuri de muncă mai prost plătite și mai nesigure. (în lucrarea Frassanito Network: Precarious, Precarisation, Precariat - Impacts, traps and challenges of a complex term and its relationship to migration, 2006)

Studiile din alte câteva țări evidențiază practica comună a sub-contractărilor (în sectoare cum sunt construcții, servicii de curățenie sau agricultură) care face foarte dificilă stabilirea responsabilității în cazurile de trafic pentru muncă. De aceea, acordurile de sub-contractare sunt folosite tocmai pentru a ascunde / anula răspunderea juridică, uneori în mod deliberat.

Grupurile care sunt afectate de traficul pentru muncă diferă de la regiune la regiune și, din nou, este foarte dificil să se generalizeze. Și în acest domeniu statisticile oficiale sunt limitate, în cazul în care acestea există.

Organizațiile societății civile sunt, în general, mai în măsură să se bazeze pe dovezi din munca lor în teren – dar și acestea sunt fragmentare, în cel mai fericit caz. Aceste observații preliminare sugerează că există asemănări între populația de migranți în general și grupurile cele mai afectate de trafic de persoane. În orice caz, este de remarcat că traficul pentru muncă afectează atât pe cetățenii din Uniunea Europeană, cât și pe cei din afara Uniunii Europene. Numeroase cazuri de muncitori, cetățeni polonezi, bulgari și români, exploatați în țările bazinului mediteranean și în Republica Cehă au atras atenția mass-mediei și semnaleză extinderea acestui fenomen. Exploatarea cetățenilor din afara Uniunii Europene pare să urmeze criteriile de vecinătate geografică sau legături istorice și, în multe cazuri, corespunde și urmează rutele de migrație generale: de exemplu, în timp ce ucrainenii sunt cei mai afectați de traficul pentru muncă, fiind exploatați în Republica Cehă și Polonia, cetățenii din Africa de Nord reprezintă majoritatea celor exploatați în Italia. Cetățenii din țări care se confruntă cu războaie civile, catastrofe naturale sau tulburări (cum sunt Afganistan, Irak, Somalia sau Pakistan) se găsesc, de obicei, printre cei exploatați / traficați în țări în care populația refugiată este foarte numeroasă⁹. Există rapoarte despre traficul cetățenilor chinezi, dar despre acest lucru nu se cunosc prea multe detalii.

2.4. Protecția și asistența victimelor în practică

Legislația anti-trafic din fiecare țară conține prevederi referitoare la protecția victimelor sau, în context mai larg, astfel de prevederi există în legislația referitoare la protecția socială.

Accesul la orice formă de protecție este condiționată de corecta identificare a persoanei afectate. Rapoartele din toate zonele Europei atrag atenția că identificarea rămâne una din provocările esențiale ale țărilor în care s-a realizat acest studiu (vezi Capitolul 3).

Până în prezent, se constată că permisele de rezidență și asistența persoanelor traficate care sunt, dacă există, accesibile pentru persoanele traficate pentru muncă forțată, sunt asigurate în contextul măsurilor generale de combatere a traficului de persoane și nu ca urmare a unei legislații specifice pentru traficul de persoane pentru muncă. Până în prezent, se pare că există prea puține cunoștințe și specializări privind nevoile specifice (de exemplu, de adăpost) ale persoanelor traficate pentru muncă forțată¹⁰.

⁹ Organizațiile de sprijin pentru refugiați susțin că starea de sărăcie și de lipsuri a solicitanților de azil (în special, a celor cărora li s-a respins statutul de refugiat) generează o și mai mare vulnerabilitate și expunere a acestora la trafic de persoane.

¹⁰ Unii practicieni pot argumenta că nevoile persoanelor traficate pentru muncă forțată sunt similare cu nevoile persoanelor traficate în alte scopuri de exploatare. Unii, merg chiar mai departe, susținând că, majoritatea persoanelor traficate pentru muncă forțată, nu au nevoi speciale în ceea ce privește protecția.

Un anumit tip de specializare începe să se dezvolte la nivel de consiliere juridică și socială. Măsurile legislative și practice variază considerabil de la o țară la alta, între care unele sunt tradițional țări de origine în timp ce altele sunt tradițional țări de destinație pentru persoanele traficate.

2.4.1. Permise de rezidență

În toate țările care au făcut obiectul acestui studiu se preconizează – în teorie sau în practică – ca persoanelor identificate ca victime ale traficului de persoane ar trebui să li dea un permis inițial de ședere temporară. Rezidența temporară are scopul să le permită victimelor să reflecteze și să decidă dacă sunt de acord să coopereze cu organele de urmărire penală împotriva traficanților.

Perioada de reflecție variază între 1 lună (Republica Cehă), 60 zile (în Irlanda, în condiții speciale) și 3 luni (Grecia, România). Legislația italiană este total diferită de această tendință generală. În legislația italiană nu este prevăzută o anumită perioadă specifică pentru reflecție¹¹. Cu toate acestea, Italia oferă mai mult o protecție pe termen lung (cu permis de 6 luni, cu posibilitatea de prelungire până la 1 an) în situațiile în care persoana traficată a fost supusă la acte de violență, exploatare extremă sau la amenințări grave care-i pun în pericol siguranța. Este de remarcat că Italia acordă subvenții de protecție socială victimelor traficului de persoane, chiar dacă acestea nu pot sau nu doresc să colaboreze cu justiția.

Perioada de reflecție nu este întotdeauna respectată de către autoritățile relevante (din studiile naționale reiese că aceasta este o situație pe care o găsim în Polonia). În schimb, victimele sunt interogate de autorități cât se poate de repede, cu scopul de a obține imediat și cât mai rapid dovezi împotriva traficanților.

Victimele traficate care nu dreptul de a rămâne în țara de destinație depind, în general, de dorința lor de a participa ca martor în procesul penal împotriva traficanților. Într-un foarte mic număr de cazuri, considerații de natură umanitară pot influența decizia dacă aceste victime pot sau nu să rămână în țara de destinație. În situații foarte rare, victimelor traficului li se conferă acces la programele de protecție a martorilor, pe baza mărturiei și dovezilor aduse în fața tribunalului în procesul penal.¹²

2.4.2. Adăposturi și asistență socială pentru victime

Măsurile care se iau pentru găzduirea victimelor sunt de regulă bazate pe un sistem de locuințe protejate, specializate și centralizate, de tipul adăposturi specializate. Acestea se bazează pe facilități gândite inițial pentru femeile victime, traficate pentru exploatare sexuală. Cu toate acestea, de exemplu, Irlanda, consideră că victimele traficului de persoane trebuie găzduite în centre de primire de standardul centrelor solicitanților de azil.¹³ În România, adăposturile sunt în mod aproape exclusiv destinate cetățenilor români care se întorc în țară și, de regulă, acestea aparțin unor

---

¹¹Comisia Europeană a remarcat această situație critică în Raportul său privind transpunerea Directivei cu privire la permisul de rezidență pe termen scurt (Comisia Europeană: Raportul Comisiei către Parlamentul European și către Consiliul Europei cu privire la aplicarea Directivei 2004/81... , Bruxelles, 2010 (COM (2010) 493 final), dar, în același timp, evidențiază și faptul că, de regulă, în practică se acordă o perioadă de reflecție.

¹²După cum s-a menționat anterior, legislația italiană este construită pe o altă logică.

¹³Aceste centre sunt, în general criticate, vezi Free Legal Advice Centres (FLAC): one size does not fit all, A legal analysis of the direct provision and dispersal system in Ireland, 10 years on, Dublin 2009

asociații private sau non-guvernamentale. Dacă în România se poate vorbi și există un număr mare de standarde de (înaltă) calitate în ceea ce privește serviciile de asistență a victimelor, nu același lucru se poate spune și despre adăposturi iar, în practică, problema sub-finanțării acestora este regula generală. Acest model predomină în toate celelalte țări.

În câteva țări nici măcar nu este foarte clar dacă există de fapt posibilități de găzduire pentru victimele traficului pentru muncă. În 2009, în Marea Britanie, Comisia pentru Afaceri interne din Camera Comunelor afirma: “În Raportul său cu privire la traficul de persoane, Comisia Comună pe drepturile omului - comisie omologă celei pentru afaceri interne – specifică faptul că „în mod cert, în sistem, capacitatea pentru a asigura găzduirea și serviciile de sprijin specializate pentru (victimele) care au nevoie de acestea este insuficientă și, de aceea, recomandăm ca extinderea acesteia să fie considerată o chestiune de prioritate. Dovezile de care dispunem arată, însă, că în această chestiune nu s-a produs nici o modificare de la data acestei declarații...Situția victimelor traficului pentru muncă forțată este și mai grea: până la anunțul guvernului din luna martie cu privire la alocarea de fonduri suplimentare pentru proiectul Poppy, nu a existat nici un fel de posibilitate de găzduire destinată special pentru aceste victime. Informațiile de care dispunem arată că această situație nu s-a schimbat nici până în prezent”.¹⁴ În timp ce aceste declarații privesc numai situația din Marea Britanie, studiul efectuat de noi arată că o situație similară există și în alte țări. Potrivit informațiilor organizației neguvernamentale KISA - centru cipriot de sprijin pentru imigranți – victimelor, care se încadrează clar în categoria victimelor exploatate prin muncă, li s-a refuzat accesul la adăposturi guvernamentale pe motiv că acestea sunt destinate numai victimelor exploatareii sexuale.

De regulă, asistența socială este de două categorii: asistența pe termen scurt, în perioada de criză / urgență (de exemplu, urgențe medicale, servicii de traducere, intervenții psihologice în criză) pentru persoanele aflate în perioada de reflecție și o asistență mai cuprinzătoare (consiliere psihologică pe termen lung, integrare socială) pentru persoanele asistate în vederea participării la procese penale pe perioada derulării acestora sau chiar pe termen mai lung în adăpost. Această asistență mai cuprinzătoare variază prin aceea că uneori este acordată pe toată durata de desfășurare a proceselor penale iar, alteori, poate fi acordată chiar și pentru o perioadă mai lungă.¹⁵ Din câteva studii a reieșit că este foarte dificil pentru persoanele cărora li s-au furat sau și-au pierdut documentele de identitate (situație frecventă în cazul victimelor traficului de persoane) să aibă acces la toate beneficiile care, teoretic, există pentru acestea. Este de remarcat faptul că, până acum, statele nu par să fi luat de nici un fel în considerație dacă persoanele traficate pentru muncă forțată au nevoie de un anumit tip de asistență (de exemplu, asistență / consiliere juridică specială pentru revendicarea salariilor reținute).

¹⁴Comisia pentru Afaceri interne din Camera Comunelor: Comerțul cu ființe umane: Traficul de persoane în Marea Britanie, Londra, 2009, articolele 139-141

¹⁵Aceste prevederi mai generoase pentru persoanele cu permis de ședere, par a fi în primul rând discreționare – Comisia Europeană a remarcat faptul că nici un stat membru nu decide, explicit, prin legislație, oferirea unei game mai largi de servicii pentru victimele care dețin permis de ședere, vezi Comisia Europeană: Raportul Comisiei către Parlamentul European și către Consiliul Europei cu privire la aplicarea Directivei 2004/81... , Bruxelles, 2010 (COM (2010) 493 final), pagina 8.

În câteva țări, victimele cu drept de rezidență pe termen lung au acces la sistemul de asigurări sociale în aceleași condiții ca și cetățenii țării respective (de exemplu, acces la servicii medicale, în Republica Cehă). În alte țări, s-au înființat fonduri sau programe speciale pentru a sprijini accesul persoanelor traficate la diverse servicii.

Se cunosc foarte puține lucruri despre programele specifice de repatriere pentru persoanele traficate pentru muncă forțată. Într-adevăr, apariția traficului de persoane pentru muncă, ca domeniu de interes public, coincide cu reducerea generală a programelor de repatriere asistată pentru persoanele traficate¹⁶. În măsura în care a fost posibilă identificarea programelor de repatriere accesibile pentru persoanele traficate prin acest studiu, se poate spune că, pentru victime, acestea au fost programe generale de repatriere voluntară asistată și programe de repatriere ne-specializate.

2.4.3. Actori instituționali

a) Actori guvernamentali

Dat fiind faptul că traficul de persoane pentru muncă forțată constituie o crimă (conform legislației internaționale și a UE), devine logic să se presupună că poliția trebuie să trateze această problemă fie ca parte din mandatul său general sau cu ajutorul unor unități specializate. În teorie, acest lucru se întâmplă în toate țările unde s-a efectuat această cercetare.

În practică, unele state au optat pentru introducerea traficului de persoane – inclusiv a traficului pentru muncă – în formarea și pregătirea ofițerilor de poliție (Marea Britanie și Irlanda), altele au înființat agenții specializate cu competențe de poliție (România); altele au încă mandatate sub-unități sau grupuri specializate în cadrul structurilor existente ale poliției (Republica Cehă, Cipru, Grecia) care au ca sarcini să investigheze și alte zone de exploatare prin trafic de persoane (de exemplu, exploatarea sexuală). Cu toate acestea, mulți dintre actori și-au exprimat profunda îngrijorare cu privire la faptul că acestor agenții / unități / grupuri specializate nu li se acordă suficiente resurse pentru a-și putea duce la îndeplinire atribuțiile și misiunea. În plus, existența unor organisme specializate care au ca misiune investigarea cazurilor de trafic de persoane nu poate fi considerată prea credibilă din motive financiare sau de altă natură. Au fost situații când unitățile specializate, cum este Unitatea pentru trafic de persoane din cadrul Poliției Metropolitane din Marea Britanie, au fost amenințate cu închiderea; în alte situații, acestea sunt supuse unor permanente restructurări (cum este cazul Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane din România – ANITP).

În mare parte, studiile realizate la nivel național mai arată și că poliția nu beneficiază întotdeauna de sprijin adecvat în eforturile de investigare a cazurilor de trafic din partea celorlalte organisme guvernamentale, cu expertiză în domeniu. După cum s-a evidențiat anterior, în câteva din țările care au făcut obiectul cercetării, nu există nici măcar instrumentele de bază pentru a face o analiză a acestei probleme, cum ar fi statistici separate pe domeniile de exploatare.

---

¹⁶ Limitarea programelor de repatriere asistată – atât cele care privesc persoanele traficate, dar și cele care privesc orice repatriere în general – este, pe de o parte, rezultatul fondurilor disponibile pentru astfel de programe. De asemenea, este și consecința lărgirii UE și, implicit a liberei circulații și rezidenței pentru țările în care astfel de programe erau asigurate de misiunile OIM.

O îngrijorare majoră o reprezintă comunicarea dintre diferiții actori guvernamentali care activează pe probleme de muncă. La nivel guvernamental există câteva organisme de cooperare (de exemplu, comitetul interministerial înființat în 1999 în Grecia, grupul de experți pe anti-trafic din Cipru). În alte țări, comunicarea dintre diferitele structuri guvernamentale este asigurată de organisme de cooperare separate. Un astfel de exemplu este cel al Unității Anti-trafic din Irlanda (AHTU). În alte părți, există mecanisme naționale de referire pentru sprijinirea victimelor traficului de persoane. Dar, un schimb de expertiză clar și structurat între cei cu responsabilități pe probleme de muncă și poliție, nu reprezintă decât o excepție, și nu o regulă.

Italia a combinat din multe puncte de vedere aspecte care țin de poliție și de inspecția muncii cu activitatea Comandamentului de Protecție a Muncii din cadrul Carabinierilor.¹⁷ Activitatea acestui comandament al Carabinierilor pare să fi condus la identificarea diverselor cazuri de trafic. Dar, trebuie reținut că activitatea carabinierilor nu este întotdeauna concentrată pe protecția celor exploatați și că, deseori, a avut ca rezultat deportarea persoanelor exploatate – cu toate consecințele negative care derivă din această situație pentru persoana traficată.

În alte țări, până în prezent, inspecția muncii nu face parte din activitatea zilnică a structurilor polițienești de combatere a traficului de persoane. Deseori, inspectoratele de muncă sunt, ca structură sau ca funcționare, interesate în mod special de identificarea și sancționarea muncii ilegale (nedeclarate) sau în medierea consecințelor litigiilor de muncă și nu de identificarea situațiilor de exploatare. În plus, personalul inadecvat al inspectoratelor de muncă pare să fie o problemă în diversele țări în care s-a realizat acest studiu. În diverse țări, s-a exprimat îngrijorarea legată de faptul că, deseori, victimele traficului de persoane pentru muncă forțată nu au efectiv acces la tribunalele specializate pe litigii de muncă pentru a-și revendica salariile neplătite. Acest lucru poate fi rezultatul statutului de rezident nereglementat care, de multe ori, împiedică persoana exploatată să aibă acces la instanțe. Sau, poate fi ca o consecință a poziției pe care o au instanțele, aceea că munca persoanelor traficate este prestată în baza unui contract de muncă ilegal.

b) Societatea civilă

În timp ce mare parte din critici se datorează, pe drept cuvânt, reținerii actorilor guvernamentali de a identifica și de a aborda corect problematica traficului de persoane pentru muncă, este la fel de corect să se afirme că ritmul în care și actorii societății civile abordează aceeași problematică este foarte lent. Numărul organizațiilor societății civile care activează în acest domeniu rămâne foarte limitat. În majoritatea țărilor din acest studiu, se pare că există doar una sau două organizații neguvernamentale care activează în domeniul traficului de persoane pentru exploatarea prin muncă.

În toate țările în care s-a realizat prezenta cercetare, a existat o implicare inițială, mai mult de tip *ad-hoc*, a actorilor neguvernamentali și oarecare activitate a sindicatelor. Între actorii din sectorul neguvernamental care abordează traficul de persoane sunt

¹⁷Unitatea de carabinieri, (în italiană : *Arma dei carabinieri*) este jandarmeria națională a Italiei care are dublu rol, pe de-o parte este inclusă în forțele armate, iar pe de altă parte este implicată în conturarea politicilor (vezi, [www.carabinieri.it/ Internet/Multilingua/E N /InstitutionalDuties/07_EN.htm](http://www.carabinieri.it/Internet/Multilingua/E N /InstitutionalDuties/07_EN.htm)).

cuprinse și organizații care au început să analizeze și să activeze în acest domeniu concentrându-se pe problema migrației (de exemplu, Centru pentru drepturile migranților din Irlanda sau help-line-ul pentru migranți din Marea Britanie), dar și organizații care au fost foarte active în domeniul traficului de persoane pentru exploatare sexuală (de exemplu, AIDRom în România, La Strada în Polonia sau în Republica Cehă). În ambele cazuri, perspectiva asupra drepturilor migranților este cea care oferă informații pentru activitățile orientate împotriva traficului de persoane. Se constată o creștere semnificativă a gradului de conștientizare a problematicii traficului de persoane în rândul sindicatelor. În această broșură sunt prezentate câteva din primele experiențe de abordare a îngrijorătorului fenomen al traficului de persoane pentru muncă prin canalele tradiționale folosite de migrația în scopul muncii.

Un rol important îl au organizațiile societății civile în a asigura găzduirea persoanelor traficate și în a le oferi suport psihologic. Astfel de organizații ajută și în cazurile de repatriere asistată. Pornind de la concluziile studiului, la nivel național și regional, se pare că, totuși, serviciile oferite sunt cele care fie (în cazul organizațiilor angajate în lupta împotriva traficului de persoane) au fost oferite anterior persoanelor traficate pentru exploatare sexuală sau care fac parte din sprijinul oferit la modul general / în mod curent. Cu alte cuvinte, nu se poate vorbi decât de un stadiu extrem de incipient al unui serviciu specializat pentru victimele traficului de persoane pentru muncă.¹⁸

O preocupare esențială pentru toate organizațiile neguvernamentale este corecta și imediata identificare a persoanelor traficate (vezi Cap. 3). În multe situații, organizațiile neguvernamentale ajung să ofere asistență victimelor traficului de persoane pentru exploatare prin muncă prea târziu, sau poate chiar de loc. Există un profund consens că trebuie să se dezvolte și mai mult activitatea de „outreach” pentru o identificare pro-activă (vezi Capitolul 3 din această broșură). În plus, organizațiile neguvernamentale din diverse țări susțin că este nevoie de o legislație mai bună pentru a identifica și proteja victimele traficului de persoane. Acest lucru poate determina o serie de modificări în legislația muncii și migrației. În câteva țări există un mecanism de cooperare între actorii guvernamentali și cei neguvernamentali – pentru cooperare în domeniul traficului de persoane, în general, dar și în ceea ce privește traficul de persoane pentru muncă.

Sindicatul are un rol esențial în combaterea traficului de persoane. Acordurile bilaterale cu privire la posibilitatea transferului calității de membru între diferite sindicate din diferite țări poate, acolo unde există și funcționează, ajuta la întărirea poziției celor care pot fi potențiale victime ale traficului de persoane. În funcție de legislația națională, sindicatele pot avea un rol la fel de important în tribunalele pentru muncă dar și în inspecția muncii și în identificare; dialogul social poate juca un rol important în prevenirea traficului de persoane. În ultimii ani, s-au constatat evoluții încurajatoare în dorința sindicatelor de a organiza și apăra drepturile migranților fără documente. În acest sens, un sprijin foarte important a venit din partea Consiliului General al ITUC în 2007, care a adoptat declarația “Către o alianță globală a sindicatelor împotriva muncii forțate și a traficului de persoane”.

---

¹⁸ Unele organizații pot argumenta că o integrare a drepturilor migranților rămâne oricum cea mai bună politică împotriva traficului de persoane.

Cu ocazia celei de-a 90-a aniversări a Confederației generale a muncii din Grecia din noiembrie 2008, ITUC, alături de contra-partenerul său european ETUC și organizația GSEE din Grecia, au organizat o Conferință internațională a sindicatelor la nivel înalt pentru combaterea muncii forțate și a traficului de persoane.

În 2009, ITUC a publicat un Ghid de Bune Practici pentru combaterea muncii forțate și a traficului de persoane, în care se descrie rolul ITUC în coordonarea Alianței Globale a Sindicatelor pentru combaterea muncii forțate și a traficului de persoane. Acest lucru a determinat multe sindicate membre ITUC să abordeze această problemă.

3. Identificarea – problema crucială pentru combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată

Identificarea persoanelor traficate ESTE ELEMENTUL ESENȚIAL al oricărei încercări de abordare a traficului de persoane pentru muncă. Este, în mod special, esențial pentru accesul persoanelor traficate la drepturi. Este de la sine înțeles că o persoană care nu este recunoscută ca fiind persoană traficată nu va putea beneficia nici de suport specializat și mecanisme de protecție, nici de acces la drepturile pe care le are ca victimă a unei crime, ca de exemplu, dreptul la compensații. Identificarea este, de asemenea, o precondiție pentru organele de aplicare a legii și cele judiciare de a investiga cazul și de a pedepsi pe traficanți.

Dacă acest lucru este adevărat pentru oricare din formele traficului de persoane, șansele la o corectă identificare a persoanelor traficate pentru muncă forțată sunt, în acest moment – foarte mici, în cel mai fericit caz.

După cum afirmă Centrul pentru Drepturile migranților din Irlanda (MRCI) “identificarea victimelor traficului de persoane pentru muncă forțată a fost și continuă să fie problematică. Sarcina furnizării de dovezi revenind persoanei în cauză care trebuie să dovedească că exploatarea a ajuns prohibitivă. Fără o identificare corespunzătoare, drepturile persoanei nu sunt protejate și, de multe ori, aceste persoane ajung în închisoare. În parte, dificultatea de a identifica constă și în faptul că persoana este, deseori, considerată migrant ilegal și nu victimă a unei crime. MRCI a întâlnit persoane care au fost acuzate de infracțiuni care țin de domeniul imigrării, au fost trimise la închisoare și, în unele cazuri, deportate.”¹⁹

Observațiile MRCI se regăsesc și se confirmă de rapoarte din toate zonele Europei. Mulți dintre cei traficați pentru muncă forțată nu sunt protejați de instituțiile statului, de regulă, din cauza statutului lor de imigranți sau pentru că nu au permise de muncă. Chiar și mai grav, însăși activitatea statelor împotriva migrației și a muncii ilegale îi face, uneori, și mai vulnerabili. Actorii guvernamentali, care ipotetic trebuie să identifice persoanele traficate pentru muncă forțată, acordă prioritate (deseori din motive politice) depistării infracțiunilor cuprinse în legislația corespunzătoare migrației sau permiselor de muncă; ulterior, persoanele traficate sunt condamnate și nu protejate.

După cum a subliniat CCME la întâlnirea de implementare a dimensiunilor umane a OSCE din 2009:

“nerecunoașterea prea frecventă a aspectelor de trafic de persoane în migrația ilegală înseamnă că persoana traficată părăsește țara în care a fost exploatată înainte ca cei care au exploatat-o să înceapă măcar să se îngrijoreze de consecințele actelor și faptelor lor. Exploatatorii nu au de ce să se teamă de o condamnare legală și nici nu vor fi trași la răspundere de către victimă ....

Există dovezi....că în cazul exploatării pentru muncă forțată, imigrarea își are rolul ei în strategia exploatatorilor de a nu plăti salariile celor care muncesc pentru ei fără a avea documentele necesare: aceste persoane sunt angajate în

¹⁹MRCI: Forced Labour and trafficking, (MRCI website: <http://www.mrci.ie/Forced-Labour-and-Trafficking>, ultima postare din 17 februarie 2011).

mod deliberat tocmai pentru că nu au acte și atunci când, după ce au prestat o anumită muncă timp de câteva săptămâni sau chiar luni, își cer salariile promise, exploatatorii sesizează controlul financiar sau birourile pentru imigrare. De regulă, principalele preocupări a acestor autorități este să verifice și să investigheze lipsa permisului de ședere și a celui de muncă, respectiv, să-i penalizeze tot pe cei care au muncit. În acest fel, actorii guvernamentali, devin complici într-un proces caracterizat prin exploatarea forței de muncă a migranților, deseori oameni care au fost înșelați în mod fraudulos în ceea ce privește viitorul lor de către cei care i-au primit sau recrutat – ceea ce reprezintă în mod cert o infracțiune de trafic de persoane.”²⁰

De aceea, un proces de identificare reușit depinde de o masivă angajare politică și de schimbări operaționale făcute de actorii guvernamentali.

În contextul existent, organizațiile societății civile vor continua să joace un rol esențial prin a milita pentru un cadru de politici mai bune în vederea identificării.

În ciuda acestor limitări, există o serie de propuneri, derivate dintr-o bună practică în dezvoltare, care să crească șansele de identificare a persoanelor traficate. Propunerile de mai jos, deși pot să nu pară nici originale, nici ambițioase, pot ajuta într-un anumit moment la evitarea unor greșeli și la creșterea la maximum posibil a impactului pe care îl au organizațiile care vor începe să activeze în domeniul traficului de persoane pentru muncă.

3.1. Identificarea – dezvoltarea organizației (proprie) în vederea identificării

Atunci când se urmărește dezvoltarea capacității societății civile pentru a identifica persoanele traficate pentru muncă, este esențială mobilizarea și implicarea organizațiilor deja existente (de exemplu, chiar organizația din care faceți parte) care au deja un mandat sau o afinitate pentru problematica muncii sau problemele legate de aceasta. Multe din aceste organizații vor fi interesate să joace un rol în identificare. Cu toate acestea, chiar dacă aceste organizații nu sunt specializate în domeniul traficului de persoane, pot să joace totuși un rol activ și esențial datorită portofoliului extins pe care îl dețin, ceea ce duce la creșterea șanselor de identificare a persoanelor traficate. Pentru a-și îndeplini acest rol, este însă nevoie de o dezvoltare la nivelul organizației.

Mai jos sunt menționate câteva propuneri care vizează dezvoltarea organizației:

3.1.1. Dezvoltarea activităților de „outreach”

În domeniul traficului de persoane pentru muncă forțată, găsirea și dezvoltarea de puncte în / prin care să se ajungă a persoanele afectate de trafic sunt esențiale. Deseori, locațiile unde se întâmplă exploatarea sunt ascunse / îndepărtate sau, inițial, necunoscute. (Traficul de persoane pentru muncă diferă, și din acest punct de vedere, de traficul de persoane pentru exploatare sexuală unde, prin definiție, este necesar ca persoana traficată să poată fi contactată).

De aceea, este esențial ca organizațiile să dispună de un punct de contact, la limită, către care să se poată îndrepta persoanele (posibil) afectate de traficul de persoane

---

²⁰Torsten Moritz: Introductory remarks from the humanitarian issues session of the OSCE's Human dimension , Întâlnirea de cooperare, Varșovia, 2009, (<http://www.osce.org/node/12366>).

pentru muncă. Dat fiind faptul că multe dintre persoanele afectate de traficul pentru muncă nu se vor considera, la început, ca fiind persoane traficate, un astfel de punct de contact este de preferat să aibă un scop definit mult mai larg (să nu se limiteze la noțiunea de trafic de persoane) pentru a putea fi interesant și pentru persoanele traficate. Astfel, prin transmiterea informației pe cale orală, de la om la om, se asigură cunoașterea unui astfel de punct în comunitatea mai largă a migranților.

Centrele de primire

În ceea ce privește aceste centre, există experiențe pozitive – acestea fiind centre în care, de exemplu, muncitorii migranți pot să găsească / primească diferite tipuri de consultanță de la specialiști, cum sunt, consultanța juridică privind statutul de rezidență sau legislația muncii, preferabil în limba țării lor de origine și fără a-și dezvălui identitatea.

Există, de asemenea, experiențe pozitive cu grupuri în care migranții se (auto) organizează – de exemplu, Centrul pentru drepturile migranților din Irlanda este un punct de întâlnire a „grupurilor de acțiune” a muncitorilor migranți care s-au organizat, în funcție de profesie, în lucrători domestici, lucrători în restaurante, lucrători în agricultură. În alte cazuri, parohiile de pe lângă biserici au rol foarte important ca puncte de întâlnire și pentru organizarea de evenimente proprii....

Un centru de primire trebuie să fie situat neapărat într-un loc la care migranții pot ajunge cu ușurință (de exemplu, să poată ajunge cu mijloace de transport în comun). Locul unde un astfel de centru funcționează trebuie să mai îndeplinească niște condiții pentru a fi foarte accesibil. Ca un exemplu, trebuie să se țină seama dacă zona / cartierul unde se află poate influența accesibilitatea sau dorința oamenilor de a veni la centru.

Trebuie avute în vedere și orele de funcționare. Chiar dacă este foarte dificil să funcționeze cu program de lucru prelungit, centrul trebuie să fie accesibil și în afara unui program normal de funcționare, cel puțin o dată pe săptămână, pentru a permite accesul și acelor migranți care nu pot veni în intervalul de lucru obișnuit. Dacă este posibil, centrul ar trebui să aibă și o serie de facilități pentru copii pentru a asigura acces eficient pentru mame. (În organizarea unui astfel de centru, considerarea criteriilor de siguranță și securitate au un rol foarte important. Pentru detalii suplimentare, vezi mai jos).

Activitate de „outreach” pro-activă

În cazul în care există orice indicii referitoare la locul unde se întâmplă exploatarea unor persoane traficate, (de exemplu, fabrici, sediile unor firme de curățenie sau locuri unde locuiesc persoane traficate pentru muncă forțată, cu siguranță că se pot organiza niște vizite la respectivele locații. Cu toate acestea, trebuie avută foarte mare grijă la impactul pe care o astfel de vizită îl poate avea asupra persoanelor traficate sau asupra vizitatorului, mai ales că cele mai multe dintre vizite se fac împreună cu și în prezența persoanele implicate în exploatare. Este foarte util dacă s-ar putea identifica anumite locuri în care să aibă loc întâlnirea cu persoanele potențial afectate de trafic, într-un cadru mai protejat sau, cel puțin, mai puțin supravegheat. Un astfel de cadru ar permite cunoașterea unei persoane în calitate de „vizitator” sau oaspete, fără a ridica

suspiciuni. Pot fi foarte utile o serie de obiecte mici, cadouri sau accesorii, (de exemplu, o cutie de chibrituri) pe care se pot imprima detalii despre organizația Dvs. Mai ales în contextul în care timpul de stabilire a unui contact este foarte scurt. În mod clar, materialele și informațiile trebuie prezentate în toate limbile relevante. Este de preferat să menționați cum și unde pot avea loc următoarele contacte cu organizația Dvs. (de exemplu, prin centrele de primire menționate anterior sau printr-o linie telefonică tip help-line).

Linii telefonice de tip help-line

În multe cazuri, este foarte dificil, sau chiar imposibil, să poată fi vizitate toate locurile unde se întâmplă exploatarea. De aceea, existența unei linii telefonice de tip help-line este de importanță crucială. Din nou, se recomandă ca promovarea acestei linii telefonice să se facă nu numai în contextul restrâns al luptei împotriva „traficului de persoane”, ci ca pe o linie telefonică de unde muncitorii migranți pot primi consultanță juridică și sprijin. Astfel se poate asigura o arie mai largă de apeluri. Persoanele care operează această linie telefonică trebuie să aibă o gamă largă de competențe în domeniul juridic și social și să aibă pregătirea necesară pentru a putea oferi consiliere.

Prin intermediul acestei linii telefonice se pot afla informații importante dar, în multe cazuri, este foarte important să se poată face și să se facă trimitere către un punct de contact real, de exemplu, către un centru de primire. În plus, se poate planifica o vizită chiar la locurile indicate („outreach”) pentru a strânge mai multe informații și pentru a putea oferi sfaturi mai potrivite pentru respectiva situație. Prin urmare, este foarte util dacă organizația Dvs. poate formula o serie de instrucțiuni referitoare la cum să răspundă la întrebări, cum să reacționeze la informația transmisă prin intermediul liniei telefonice și modul de colectare a informațiilor.

Principiul activității de „outreach”

După cum s-a menționat mai sus, este de preferat ca serviciile prin activitatea de „outreach” să fie oferite în limba țării de origine a celor care vizitează centrul de primire. Cel mai adesea, cei care sunt puntea de legătură dintre personalul centrului și vizitorii acestuia sunt mediatorii culturali, care provin din țările de origine ale celor care vizitează centrul. Se întâmplă de multe ori ca personalul și voluntarii, care lucrează în centru, să acopere o diversitate lingvistică, dar organizația Dvs. se bazează pe interpreți externi sau alte persoane care pot să ajute în acest sens.

Totuși, selectarea interpreților trebuie să fie făcută cu destulă precauție: poate cineva să fie foarte sigur astfel încât să excludă posibilitatea ca interpreții să nu fie, într-un fel sau altul, de partea exploatatorului? Dacă o persoană care are nevoie de sprijin vine împreună cu un prieten sau cu o rudă care facilitează întreaga comunicare, este foarte important să mai existe și un alt interpret independent, precum și posibilitatea de a vă întâlni cu această persoană singuri. Acest lucru ajută la eliminarea posibilității ca „prietenul” să fie, de fapt, implicat în exploatare.

Este de dorit ca linia telefonică să fie gratuită pentru cei care o apelează - și din țară și din străinătate - dacă este posibil. După cum s-a arătat anterior, este important ca numărul acestei linii să fie promovat și să i se facă publicitate pe o arie și prin

modalități cât mai cuprinzătoare, de exemplu, prin materiale informative, pe obiecte mici care pot fi oferite drept cadou. Orice ziar cu distribuire gratuită poate fi o altă posibilitate de promovare a serviciilor pentru grupul țintă avut în vedere.

Pentru a putea ajunge la cei pe care doriți să-i identificați prin activități de „outreach”, îi puteți întreba pe cei care apelează la help-line cum au obținut coordonatele Dvs. Pentru personalul și voluntarii care operează linia telefonică trebuie să existe, fiind chiar obligatoriu, o supervizare permanentă din partea unui consilier – atât pentru propria lor protecție, cât și pentru a-și dezvolta capacitatea de a oferi sprijin profesional.

3.1.2. Cum răspundem sau reacționăm la zvonuri

Pe măsură ce vă desfășurați activitatea de „outreach”, să sperăm că veți începe să primiți informații / indicii de la o serie de persoane din exterior care vă avertizează asupra existenței exploatării sau traficului și care vă solicită să interveniți. Uneori chiar mass-media sesizează cu privire la cazuri presupuse / suspectate a fi de trafic de persoane.

Aceste informații sunt extrem de importante, dar pot fi și problematice din anumite puncte de vedere: în cel mai fericit caz, astfel de informații vă ajută să descoperiți cazurile de trafic de persoane și, astfel, se creează posibilitatea de a identifica și ajuta persoanele traficate iar, în cel mai nefericit caz, se pot pierde timp și resurse sau, fără să vrem, putem face și mai grea situația persoanei aflate deja în dificultate (de exemplu, situația muncitorilor migranți fără acte de identitate).

De aceea, este esențial să construiți un mecanism adecvat care să vă ajute la evaluarea acestor informații. În acest context, având un astfel de mecanism înseamnă că aveți, ca organizație sau ca echipă, un model standard agreeat pe care să-l respectați ori de câte ori vă parvin astfel de informații. Deseori, persoana care informează (de exemplu, prin apel la linia telefonică help-line) despre o situație suspectată a fi de trafic de persoane este foarte convinsă că a descoperit un caz alarmant de trafic de persoane care necesită intervenție imediată pentru a fi oprit. În anumite situații, o astfel de persoană încearcă să vă convingă și chiar să exercite presiuni asupra Dvs. pentru a interveni imediat. Chiar dacă o astfel de atitudine este bine intenționată, e bine să nu uităm că, de regulă, persoanele care dau astfel de informații, nu dețin decât o mică parte din imaginea completă a situației reale și că, uneori, nu înțeleg complexitatea cazurilor (suspectate a fi) de trafic de persoane.

Chiar dacă situația este sau pare destul de evidentă, este important să subliniem încă o dată că numai informațiile care parvin din auzite sau zvonuri de la terțe persoane nu trebuie niciodată să ducă la inițierea de acțiuni de intervenție, chiar dacă lasă impresia că trebuie acționat contra cronometru.

Formula „C.C.U” a oricărei investigații (Cine – Ce – Unde) trebuie, desigur, aplicată oricărei astfel de situații pentru a putea urmări orice astfel de caz. Este mai ales important ca persoana care vă informează să poată să explice cum a obținut informațiile pe care vi le transmite.

Ca prim pas, trebuie să evaluați informația primită în funcție de sursa acesteia: vă este respectiva persoană sau instituție cunoscută, a mai oferit și alte informații și cât de relevantă / corectă este informația primită. Dacă sursa este sau ar putea fi de încredere, trebuie să mergeți mai departe cu analiza presupusului caz de trafic de persoane. În funcție de aceste lucruri, decideți cum urmează să faceți propriile verificări, de exemplu, să mergeți personal la locul unde se presupune că se întâmplă situația de trafic. În acest caz, propria Dvs. siguranță, ca și situația celor care se presupun a fi supuși traficului de persoane, au un rol foarte important. În unele situații, pentru această etapă de verificare, puteți decide să implicați și alți actori (de exemplu, un reprezentant al unei agenții guvernamentale sau un reprezentant al poliției).

Cu toate acestea, după cum s-a menționat, nu trebuie să uitați de efectele secundare neintenționate pe care intervenția Dvs. le poate avea (de exemplu: dacă vizitați locul unde se presupune că există o situație de trafic de persoane însoțiți de un reprezentant al poliției, este posibil să nu descoperiți o situație de trafic dar poliția poate identifica migranți fără documente pe care îi poate reține sau deporta). De aceea, decizia de a implica și alți actori trebuie să aibă în vedere ce anume alți actori urmează a fi implicați – mai ales de la nivelul instituțiilor de stat – în sensul în care aceștia să fie actori care să aibă același scop cu al Dvs., respectiv, combaterea traficului de persoane sau să aibă atribuții cât mai apropiate de obiectivele organizației Dvs. în domeniul traficului de persoane. În unele țări, există anumiți actori ai societății civile, care au acces la locurile de muncă - de exemplu, sindicatele - care pot avea și un rol mai oficial în inspectarea locurilor de muncă dar și organizații neguvernamentale, care pot îndeplini rolul de auditor social al întreprinderilor. De asemenea, pot fi implicați, selectiv, diverși alți actori din sectorul guvernamental. De exemplu, inspectoratele de muncă pot fi foarte interesate de combaterea aspectelor de exploatare dar nu au în mod necesar intenția de a pedepsi sau reține migranții ilegali.

O verificare în detaliu a cazurilor suspectate a fi de trafic de persoane vă poate aduce noi informații pe baza cărora se poate decide dacă este nevoie sau nu de continuarea investigațiilor.

3.1.3. Siguranța

Chiar dacă activitatea împotriva traficului de persoane nu este neapărat periculoasă, trebuie să nu uitați că pot să apară probleme de siguranță, în special, pentru personalul / voluntarii care lucrează prin contact direct cu publicul. Ca urmare, este bine ca astfel de probleme să fie preîntâmpinate și existe un plan cu măsuri de securitate.

Un plan serios de securitate trebuie să înceapă printr-o evaluare a riscurilor – realizată de un specialist (în acest scop puteți solicita consultanță de la poliție dar și de la experți de la alte organizații similare). De regulă, organizația care lucrează în acest domeniu are o experiență foarte limitată sau de loc, dar se pot învăța lucrurile necesare din ale domeniului similar de activitate, ca de exemplu munca de „outreach” în domeniul traficului de persoane pentru exploatare sexuală. De asemenea, sunt foarte utile experiențele de outreach din activitățile cu alte grupuri țintă, de exemplu, cu persoanele fără adăpost.

Un plan de siguranță trebuie să țină seamă de diferite tipuri de posibile amenințări pentru organizație și pentru personal / voluntari.

- cum să se reacționeze dacă voluntarii / personalul este supus la agresiuni / atacuri fizice, de exemplu, atunci când lucrează în centrul de primire sau când fac muncă de „outreach”;
- cum se înregistrează informația despre beneficiari și cazul de trafic în evidențele biroului Dvs. și cum ne asigurăm că aceste informații nu pot ajunge la terțe părți. Acest lucru presupune să vă gândiți la un management de siguranță / protejare a informațiilor / datelor / dosarelor înregistrate dar și cum să reduceți cât mai mult numărul persoanelor din organizația Dvs. care au acces la anumite informații / dosare ale anumitor beneficiari. Dar, în oricare din situații, principiul “trebuie să știi” trebuie să fie călăuzitor.
- trebuie să vă luați suficiente măsuri de precauție la angajarea sau integrarea în echipa de lucru a unor persoane sau voluntari noi: aveți capacitatea de verifica istoria și recomandările persoanelor respective înainte de a le angaja sau de a începe să lucreze? Nu veți putea efectua de fiecare dată toate verificările necesare sau puteți constata că astfel de verificări afectează negativ încrederea în relațiile de colaborare. Într-o astfel de situație, este recomandat să se păstreze precauțiile necesare iar noilor membri ai personalului sau voluntarilor să li se încredințeze treptat sarcini care privesc o temă de o natură mai sensibilă.

Cursurile de formare pe tema managementului riscului sau cum se pot evita situațiile riscante sunt, de asemenea, foarte utile.

Toate aceste lucruri devin și mai importante în cazul în care organizația Dvs. are și un adăpost. Dacă experiențele din domeniul adăposturilor pentru persoane traficate prin muncă sunt foarte limitate, există însă suficiente experiențe în domeniul adăposturilor pentru femei traficate pentru servicii sexuale. Toate aceste experiențe pot fi transferate și folosite în situații descrise anterior.

CCME și partenerii săi, au descris – încă din 2005 – o serie de măsuri de securitate în cazul operării unor adăposturi pentru femei traficate în lucrarea actualizată “Ghid de acțiune pentru sensibilizare / ridicare nivel de conștientizare și asistență socială”. (vezi http://www.ccme.be/fileadmin/filer/ccme/20_Areas_of_Work/10_Slavery_Anti-Trafficking/2005-04-25_CCME_Bro_-_CAT_II_-_Action-oriented_guide_for_awareness-raising_social_assistance.pdf, pagina 21.) .

Dar, de exemplu, este de mare importanță, dar și foarte greu, să se păstreze secretă locația adăpostului – acest lucru impune foarte multă disciplină, atât din partea personalului, cât și din partea celor din adăpost. O posibilă precauție este aceea prin care persoanele care folosesc adăpostul să semneze o declarație / contract prin care se obligă să nu divulge locația adăpostului către nici o altă terță persoană. Accesul într-un astfel de adăpost se limitează numai pentru cei care lucrează sau locuiesc acolo. Dar, dacă se ajunge în situația în care locația centrului este compromisă, atunci trebuie să mai existe un plan secundar de siguranță: să se schimbe locația (de exemplu, în cazul în care adăpostul este, de fapt, un apartament protejat închiriat). Se recomandă ca organizația să aibă înțelegeri cu structuri polițienești relevante pentru a ști dacă și

cum acestea ajută și intervin pentru la protecția centrului și a persoanelor traficate, atunci când este nevoie. Pentru a putea face față unor situații care expun la astfel de pericole, este recomandat să existe proceduri comune agreate (de preferat în formă scrisă) pentru situații de amenințare / pericol iminent, precum și o listă clară a responsabilităților persoanelor care trebuie contactate (atât de la poliție, cât și de la organizații de asistență).

3.1.4. Documentarea și analiza / cartografierea problemei

Una din marile dificultăți în combaterea muncii forțate este lipsa acută a informațiilor despre aceasta: unde apare, care sunt tiparele, câte cazuri de muncă forțată există?

De aceea, este foarte important, atât pentru organizație, cât și pentru opinia publică, să se realizeze o analiză / cartografiere a acestei probleme.

Pe de o parte - pe baza informațiilor existente - o astfel de analiză poate consta dintr-o prezentare a situației la nivel național sau, cel puțin, la nivel regional sau local.

Pe de altă parte, poate consta din eforturile de a încerca o schițare a situației folosind informațiile pe care o organizație le-a obținut din propria sa activitate.

Studiile efectuate de organizații ale societății civile în țări ca Irlanda sau Spania (studiu MRCI: “Fără perspectivă, fără cale de întoarcere” din 2006 și „Studiul de explorare cu privire la traficul de persoane în scop de muncă forțată efectuat de ACCEM din 2008) au fost extrem de utile pentru aducerea acestei probleme în atenția publicului larg. Aceste studii pot fi la fel de utile pentru sensibilizarea și ridicarea nivelului de conștientizare a organizației și pot contribui la consolidarea culturii oricărei organizații pentru care identificarea devine o realitate.

Faza inițială a analizei / cartografierii problemei constă din:

- Pe de o parte, strângerea sistematică de cunoștințe operaționale acumulate din derularea propriei activități;
- Pe de altă parte, investigarea pro-activă împreună cu alți actori care au cunoștințe în domeniul traficului pentru muncă forțată și analiza constatărilor acestora;
- În al treilea rând, dar nu mai puțin important, cercetarea directă a problemei prin investigarea situațiilor și locațiilor unde există suspiciune de trafic de persoane.

În toate cele trei cazuri este esențial să se clarifice domeniile în care este cel mai probabil să se întâmple situații de trafic de persoane, unde (geografic), și în ce sectoare ale economiei sau industriei. De asemenea, este foarte util să se identifice caracteristicile victimelor, de exemplu, originea etnică, și să se analizeze cu acuratețe modalitățile și tiparele de exploatare dominante. Ca exemplu pot fi: persoane traficate pentru muncă forțată cărora nu li s-au plătit de loc salariile, persoane plătite dar cărora li se rețin ulterior salariile de către traficanți în contul cazării și mesei asigurate la costuri exorbitante, persoane exploatate prin faptul că se declară ca fiind “independente”; și alte tipuri comune de abuz.

Însă, indiferent de situație, analiza pe care o realizați asupra acestei probleme trebuie prezentată succint și făcută publică. Este de preferat ca această analiză să fie ilustrată cu câteva exemple de trafic de persoane, descrise mai în detalii (bineînțeles, luând toate măsurile aferente de siguranță și de confidențialitate în ceea ce privește identitatea persoanelor în cauză). În același timp, acest material poate să apară într-o publicație pentru a încuraja publicul larg să vă sesizeze cazuri (suspectate) de trafic de persoane, crescând astfel șansele de identificare.

3.1.5. Sensibilizarea în cadrul propriei organizații

De cele mai multe ori, organizația din care faceți parte nu se ocupă doar de o singură problemă, concentrându-se numai pe trafic de persoane pentru exploatarea prin muncă – fiind implicată și în abordarea altor forme de trafic de persoane (de exemplu, trafic de persoane pentru exploatare sexuală) sau alte probleme legate de forța de muncă. Acest lucru conferă un uriaș potențial, dar înseamnă și că, destul de des, trebuie să faceți informații și acțiuni de sensibilizare chiar în interiorul propriei organizații pe tema traficului de persoane.

O sugestie este să legați acest lucru de o activitate mai extinsă, din afara organizației.

Confederația generală a Muncii din Grecia a găzduit o mare conferință internațională pe trafic de persoane în Atena în noiembrie 2008 și s-a folosit de publicitatea făcută acestui eveniment pentru a-i informa pe toți membrii săi despre această problemă.

O altă sugestie este să se organizeze seminarii tematice interne, cu personalul propriu / echipele de voluntari unde cei care lucrează în domeniul traficului pentru muncă să le prezinte celorlalți informații și impresii.

În funcție de stilul de lucru din organizația Dvs., aceste seminarii interne pot avea un caracter și format informal, de exemplu, se pot organiza ca discuții în timpul pauzei de prânz. Sau, foarte utile pot fi evenimentele care folosesc materiale de exprimare artistică – de exemplu, o expoziție de fotografii realizate de persoanele traficate. Există și alte instrumente interne de comunicare, cum ar fi Buletinul informativ, prin care ceilalți sunt informați despre activitățile Dvs.

Consiliul Ecumenic din Finlanda și-a folosit săptămâna anuală dedicată responsabilității nu numai pentru comunicare externă dar și pentru a-i sensibiliza pe membrii săi cu privire la problematica traficului de persoane.

Se întâmplă deseori ca cei din conducerea organizației să nu fie informați în detalii despre munca specializată pe care o depuneți. Acest lucru poate duce la situații oarecum dificile, de exemplu, atunci când doriți ca liderii organizației să vorbească despre aceasta în public. De aceea, este recomandat să propuneți teme legate de activitatea pe care o faceți în Ședințele Consiliului Director.

Un aspect important în sensibilizarea atât în cadrul organizației, cât și a publicului larg este să abordați concepțiile greșite legate de traficul de persoane. Pe de o parte, există concepția greșită că traficul de persoane se referă exclusiv la exploatarea sexuală. Pe de altă parte, se vehiculează conceptul că traficul de persoane este sclavie modernă - un concept corect - dar care îi poate face pe oameni să presupună că toate persoanele traficate sunt ținute închise și tratate ca sclavii de acum 200 de ani. Chiar

dacă pot exista și astfel de situații, deseori mecanismele de a ține persoanele traficate în captivitate sunt mult mai puțin evidente și, de aceea, este nevoie de o examinare mai atentă.

3.1.6. Servicii sensibile în funcție de gen

Genul este un aspect foarte sensibil în dezvoltarea și transformarea acelor organizații care sunt deja active în combaterea traficului de persoane pentru exploatare sexuală în organizații care să acționeze și în domeniul traficului pentru muncă.

Multe dintre aceste organizații - deja active în domeniul traficului de persoane pentru exploatare sexuală – au fost inițial înființate ca organizații feministe / pentru drepturile femeii. Acest lucru poate ridica o serie de probleme atunci când activitatea organizației va include și servicii pentru bărbați²¹ traficați. În acest sens, organizația trebuie să-și analizeze principiile și fundamentele activității sale. Dar, nici principiile, nici fundamentele nu trebuie neapărat schimbate, ci doar supuse unei analize profunde pentru a vedea ce schimbări ar fi necesare pentru punerea lor în practică.

În termeni practici, acest lucru înseamnă că organizația Dvs. va trebui să vadă dacă personalul ar trebui să includă și bărbați și dacă este necesar să se opereze schimbări în metodologia de lucru. Cu siguranță trebuie spus că, până în prezent, se cunosc foarte puține lucruri despre nevoile specifice ale bărbaților - victime ale traficului de persoane pentru muncă. Cu toate acestea, experiențele practicienilor arată că bărbații, comparativ cu femeile, reacționează în mod diferit într-o situație de vulnerabilitate și în situația de victimă. Există indicii că traficul de persoane pentru muncă poate avea efecte traumatizante asupra celor care sunt exploatați (bărbați și femei) dar, aparent semnele acestor traume sunt mult mai greu de identificat la bărbați decât la femeile care au fost exploatare sexual. În general, ca urmare a rolului bărbaților și femeilor, dar mai ales în țările de origine, bărbații care au fost traficați au aproape întotdeauna probleme în a se auto-identifica ca victimă sau în a recunoaște că au fost victimă a traficului. Unii susțin că această problemă se amplifică dacă persoana care-i oferă consiliere este o femeie. În acest sens, este util să existe și personal specializat – bărbați care, este de preferat să aibă și cunoștințe despre contextul cultural și lingvistic al țării de origine a persoanei traficate. În unele țări, există organizații specifice de bărbați care se ocupă de problemele legate de rolul celor două sexe. Stabilirea de contacte cu astfel de organizații și solicitarea de consultanță cu privire la planificarea și metodele folosite este foarte utilă.

Trebuie să știți că diversificarea organizației astfel încât să includă și servicii pentru bărbați necesită timp și resurse. Riscul de a oferi servicii fără o finanțare suplimentară adecvată implică două aspecte. În primul rând, se poate reflecta în calitatea slabă a serviciilor și, în al doilea rând, se poate pierde din vedere și neglija mandatul inițial al organizației.

---

²¹ Trebuie reținut că natura specifică a consilierii pentru femeile care au fost traficate pentru muncă forțată poate ridica o serie de provocări specifice – cu toate acestea, provocările în ceea ce privește consilierea bărbaților traficați pentru muncă forțată sunt, în prezent, și mai mari în ideea că se cunosc foarte puține lucruri în acest domeniu .

3.1.7. Organizații ale persoanelor (potențial) afectate de traficul de persoane

În dezbaterile despre bunele practici în domeniul sprijinului și consilierii pentru persoanele afectate de traficul de persoane, un anume tip, foarte important, de organizație este deseori trecut cu vederea – organizația celor (potențial) afectați de trafic. Acest lucru este surprinzător și problematic în același timp, pentru că tocmai aceste organizații sunt cele care pot avea o contribuție enormă asupra dezbaterii în ceea ce privește cunoștințele și perspectivele. Organizațiile neguvernamentale din mai multe state au avut experiențe extrem de pozitive, asigurând un spațiu pentru grupurile de migranți pentru a se întâlni și auto-organiza (vezi mai sus) și pentru a transmite și a primi informații și cunoștințe foarte importante. Tocmai aceste cunoștințe sunt cele care acoperă aspecte, cum sunt tiparele de recrutare în scop de trafic de persoane, identificate în respectivul grup, situații care creează vulnerabilitate și modalități de a consolida abilitatea migranților de a face față unor astfel de situații. La fel de pozitive au fost și cele – doar câteva experiențe – care au apărut în interiorul grupului în care chiar victimele traficului de persoane au format o organizație. În ambele cazuri, s-a adus o contribuție esențială la nivelul dezbaterii, nu prin a permite organizațiilor să vorbească în numele celor afectați de trafic, ci prin faptul că chiar cei (potențial) afectați au posibilitatea de a vorbi în nume propriu.

Reuniunile și organizațiile de migranți sunt unul din aspectele importante ale auto-organizării și schimburilor de informații. Bisericele și organizațiile religioase din multe țări au un rol foarte important în a găzdui pe cei din diaspora în propriile biserici sau în alte biserici pentru a le oferi acestora șansa și spațiul necesar pentru a se auto-organiza. În multe state, sindicatele au filiale special dedicate migranților, sau chiar migranților dintr-o anumită țară. Foarte des, aceste sucursale / filiale și întruniri oferă o perspectivă esențială asupra cazurilor în care migranții pot ajunge într-o situație vulnerabilă – adică, exact situația când traficul de persoane se poate întâmpla / transforma în realitate .

3.2. Dezvoltarea de parteneriate pentru identificarea persoanelor traficate în scopul muncii forțate

3.2.1. Răspunsuri instituționale / inter-instituționale la nivel național și local

Dacă dezvoltarea organizației în direcția și scopul identificării este de importanță crucială, este foarte clar că un răspuns relevant trebuie formulat în parteneriat cu actorii guvernamentali. De aceea, cooperarea dintre societatea civilă și stat este importantă, chiar dacă uneori, foarte dificilă. În timp ce un capitol separat în această broșură descrie considerațiile generale pentru o astfel de cooperare, în ceea ce privește identificarea, trebuie evidențiate o serie de teme. De multe ori, domeniile de dezvoltare a organizației (proprie) și parteneriatele externe merg împreună.

Inspectoratele de muncă

Teoretic, inspectorii pe probleme de muncă pot juca un rol semnificativ în identificarea victimelor traficului pentru exploatare prin muncă. Cu toate acestea, se impune o analiză a atribuțiilor legale și rolului acestora în conformitate cu legislația națională întrucât, de multe ori, principalul lor rol este acela de mediator, care încearcă să se asigure că reglementările din domeniul muncii sunt respectate și că orice încălcare a acestora nu se repetă în viitor. În acest scop, inspectorii sunt în

principal investiți cu atribuții administrative și pot aplica amenzi angajatorilor dar – în majoritatea țărilor – sunt lipsiți de competența de a iniția anchete penale sau de a identifica formal victime ale traficului de persoane. În plus, există limitări suplimentare ale rolului lor prin simplu fapt că resursele inspectoratelor de muncă sunt limitate și nu au dispun de mijloacele necesare pentru a realiza controale la scară largă.

Un alt obstacol este acela că exploatarea se întâmplă în locuri izolate sau inaccesibile, așa cum este adesea cazul cu exploatarea în domeniul agriculturii sau al muncii domestice, în locuințele private. Astfel, există atât bariere practice, cât și juridice care îi împiedică pe inspectorii de muncă să identifice traficul pentru muncă în anumite sectoare. Prin urmare, este esențial ca inspectorii de muncă să fie – acolo unde este posibil – încurajați să coopereze cu diferiți actori pentru a crește eficiența muncii lor.

Un parteneriat important, care poate contribui la creșterea impactului muncii inspectorilor de muncă, este cel cu forțele de poliție la nivel național sau local. Aceste organisme, spre deosebire de inspectoratele de muncă din multe țări, au atribuții legale de a iniția urmări penale, inclusiv în baza legislației anti-trafic. De aceea, le pot asigura că ancheta corespunzătoare în condiții de exploatare va avea loc și că, pe cale de consecință, se vor introduce acțiuni penale împotriva presupușilor autori ai traficului de persoane pentru muncă. Mai mult, aceste organisme pot garanta că victimele traficului de persoane pot fi identificate formal²² și pot avea acces la măsurile de protecție și beneficia de asistență și sprijin. S-a observat că aceste beneficii pentru persoanele traficate se realizează numai în cazul în care poliția este mandatată să acorde prioritate investigării traficului și protecției victimei și nu altor probleme, cum ar fi investigarea imigrației ilegale.

În Italia, Comandamentul de Protecție a Muncii (CTL - Comando Tutela Lavoro), o structură specializată din cadrul poliției, este mandatată să lucreze împreună cu inspectorii de muncă în efectuarea controalelor la anumite locuri de muncă. CTL este o unitate specializată a carabinierilor care lucrează la nivel de provincie în toată Italia. Inspectorii de muncă au un rol sporit și le revine sarcina de a întocmi un raport la finalizarea controlului. Acest raport, așa numitul „proces-verbal” se poate folosi ca probă în instanță în cazul unei posibile anchete judiciare a unui anume caz. CTL dispune de puterea de a iniția ulterior anchete penale. Deși identificarea formală rămâne în responsabilitatea poliției locale – respectiv, chestura – prin astfel de controale se creează posibilitatea de a descoperi situații de exploatare și abuz care conduc la identificarea formală a victimelor.

Este de reținut că, după control, referirea formală de către CTL a unei potențiale victime către poliție, împreună cu procesul verbal întocmit de inspectorii de muncă în cadrul aceleiași inspecții, constituie o procedură care conduce, de cele mai multe ori, la identificarea formală a victimei. După cum s-a subliniat, în general, beneficiul unor astfel de operațiuni pentru persoanele traficate se realizează cu precădere în acele operațiuni care au ca scop traficul de persoane și nu au ca prioritate investigarea migrației ilegale.

²² Inspectoratele de muncă pot, fie decide oficial că o persoană urmează a fi considerată victimă a traficului, sau pot să refere persoana respectivă către autorități competente.

Un alt parteneriat esențial este cel dintre sindicate și inspectorii de muncă. Sindicatele pot juca rolul unui mecanism de avertizare „timpurie” pentru identificarea locurilor de muncă cu condiții de muncă abuzive. Astfel, obstacolul creat de existența unor resurse limitate pentru inspecții poate fi depășit, măcar parțial, prin orientarea controalelor către acele locuri asupra cărora reprezentanții sindicatelor au avertizat anterior.

În Grecia este o practică comună ca inspectorii de muncă și reprezentanții sindicatelor să viziteze împreună locuri de muncă considerate suspecte și să investigheze condițiile de muncă, prin interviuarea atât a angajaților, cât și a angajatorilor. În cazul în care există suficiente dovezi care demonstrează condiții de muncă abuzive, sarcina probelor este în responsabilitatea angajatorului. Cu toate acestea, inspectorii de muncă sunt autorizați numai să administreze sancțiuni administrative, respectiv amenzi, sub forma unor compensații care sunt rambursate muncitorilor dar nu sunt autorizați să inițieze proceduri penale.

Condiții locale

Dat fiind aspectul local al fenomenului traficului de persoane și, de regulă, locațiile izolate în care se petrece exploatarea pentru muncă forțată, este vital să se formeze coaliții locale și departamente regionale cu reprezentanți ai instituțiilor de stat, de exemplu poliție, care să fie activ implicate în identificarea victimelor (vezi Capitolul 4 din această broșură).

Inițiativele coalițiilor de la nivel local trebuie să implice și alți factori, ca de exemplu, organizații ale societății civile, instituții de stat, agenții regionale, sindicate dar și sindicate reprezentative pentru sectoarele economice locale. În primul rând, o astfel de coaliție foarte cuprinzătoare poate contribui la conștientizarea fenomenului și la organizarea unui răspuns care vine din partea unei rețele largi de parteneri interesați. Factorii de pe plan local sunt cei care cunosc situația pe teren și sunt cei mai în măsură să facă acele vizite și investigații punctuale, dar și să ofere asistență victimelor. Mai mult, prin acest tip de inițiative, se stabilesc contacte personale între partenerii de coaliție relevanți, fapt care, în sine, poate să faciliteze abordarea coordonată. Un alt avantaj al implicării unei multitudini de factori locali este acela că se realizează o rețea de siguranță împotriva corupției. Și, acesta poate fi răspunsul la provocarea pe care o reprezintă modelul foarte răspândit de exploatare cu concentrare într-o anumită zonă geografică, foarte frecvent în zone în care condițiile de muncă abuzive sprijină economia locală în sectoare ca agricultura și turismul.

În România, la nivel regional (în fiecare din cele 47 / 42 de județe ale țării) s-a constituit o echipă inter-instituțională care cuprinde atât reprezentanți ai guvernului, cât și ai societății civile. Fiecare astfel de echipă raportează Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane, la interval de 6 luni, întrunirile acestora fiind un bun prilej de schimburi de informații cu privire la situația din teren și eforturile de abordare a unor cazuri concrete de trafic de persoane. În plus, aceste echipe inter-instituționale reprezintă și forumul unde se desfășoară activități de tipul sesiuni de “formare formatori” și planificarea de campanii de prevenire comune.

3.2.2. Implicarea organizațiilor și serviciilor nespecializate

Pe lângă implicarea și /sau dezvoltarea capacității organizațiilor neguvernamentale și a agențiilor guvernamentale specializate, este foarte important să fie sensibilizate și implicate organizațiile și serviciile nespecializate în identificarea victimelor. (Această broșură conține un capitol separat despre cum se poate transforma organizația (dumneavoastră) pentru a-și mări capacitatea de răspuns la fenomenul de trafic de persoane pentru muncă).

Nu se poate sublinia suficient importanța sensibilizării și implicării unor astfel de actori pentru a asigura identificarea eficientă a victimelor. Deseori, cei care sunt supuși exploatării nu au acces la serviciile specializate fie datorită izolării în care se află, fie pentru că nu cunosc astfel de organizații și servicii și / sau nu știu ce drepturi au. De aceea, un mecanism mai rapid de referire prin actori nespecializați poate fi singura șansă a persoanelor traficate de a fi corect identificate.

Această implicare a actorilor nespecializați ar putea lua o formă de integrare a capacităților de identificare, fie în cazul organizațiilor care se ocupă cu migrații și / sau a celor care se ocupă de probleme de muncă, dar care, până acum, nu au a lucrat în domeniul traficului de persoane pentru muncă. În plus, poate consta în sensibilizarea personalului organizațiilor nespecializate în sensul că, datorită naturii muncii și rolului său, pot intra în contact cu (potențiale) victime ale traficului de persoane. Instituțiile și organizațiile care aparțin primei categorii sunt sindicatele și, în general, forțele polițienești (nu unitățile de poliție specializate pe trafic de persoane) și poliția de frontieră. În cea de a doua categorie pot intra personalul medical / unitățile de sănătate, firmele de transport și agențiile turistice și personalul acestora, precum și personalul care lucrează în cadrul bisericilor.

Sindicatele

Sindicatele promovează drepturile muncitorilor de mai bine de un secol și luptă împotriva exploatării și muncii forțate prin asigurarea de asistență directă, acțiuni în instanță, organizarea de dialog social și advocacy pentru realizarea unui cadru legal de protecție. Este evident că sindicatele sunt partenerii ideali în lupta împotriva traficului de persoane. Cu toate acestea, implicarea lor în domeniul traficului pentru muncă este de dată ceva mai recentă. Pentru a se putea angaja efectiv în ceea ce privește persoanele traficate, sindicatele trebuie să adopte o politică mai incluzivă privind participarea migraților și să recunoască necesitatea protecției pentru muncitorii migrați fără documente. Acest lucru ar însemna o sensibilizare cu o țintă foarte clară și furnizarea de informații despre realitățile traficului de persoane pentru muncă, formare / instruire privind identificarea potențialelor victime și schimburi de informații cu privire la rolul specific pe care sindicatele îl pot avea pentru protecția persoanelor traficate. După cum s-a arătat anterior, sindicatele pot oferi un ajutor extrem de necesar și esențial inspectorilor de muncă, acționând ca un mecanism de avertizare timpurie pentru un potențial abuz, mai ales că activitatea sindicatelor se întemeiază pe convingeri profunde cu privire la drepturile tuturor celor care muncesc.

Confederația Internațională a Sindicatelor – ITUC - a depus în ultimii ani eforturi semnificative în sensul analizării atente și implicării membrilor săi împotriva traficului pentru muncă forțată. ITUC a adoptat un “Cadru de acțiune la nivelul Alianței Globale a Sindicatelor de combatere a muncii forțate și a traficului de persoane,, organizat împreună de TUC PERC, ETUC și GSEE la Atena pe 21-23 Noiembrie 2008.

Publicarea Ghidului ITUC “Cum să combatem munca forțată și traficul de persoane – Manual de bune practici pentru sindicate” a contribuit semnificativ la consolidarea activităților multor federații sindicale naționale și profesionale. (<http://www.ituc-csi.org/ituc-guide-how-to-combat-forced.html>)

Proiectele comune pe care ITUC le-a implementat în cooperare cu organizații neguvernamentale, biserici și organizații ale societății civile au permis extinderea și consolidarea cooperării inter-sectoriale dintre sindicate și organizații ale societății civile, atât la nivel național, cât și internațional. (vezi Ghid: ITUC/Anti Slavery International: Nu lucrați singuri niciodată. Sindicatele și ONG-urile își unesc forțele pentru combaterea muncii forțate și a traficului de persoane în Europa, Bruxelles 2011, <http://www.ituc-csi.org/never-work-alone.html>)

Forțe polițienești / poliție de frontieră

La nivel național, este posibil să existe unități speciale anti-trafic ale poliției. Dar, cel mai adesea, acestora nu li se alocă suficiente resurse să poată aborda fenomenul în teren și, de obicei, își au sediul în centre urbane și, eventual, au una sau două filiale în celelalte zone ale țării. Traficul pentru muncă este, deseori, prezent în zone rurale izolate / îndepărtate. De aceea, este esențial ca forțele polițienești din prima linie să beneficieze de instruire adecvată care să le permită identificarea situațiilor abuzive și să interacționeze cu victimele. În acest fel, au posibilitatea de a identifica și asista imediat victimele și, în același timp, pot referi cazurile către unitățile specializate. Ulterior, unitățile specializate pot iniția anchetele penale coordonate și pot realiza identificarea formală a victimelor, în funcție de cadrul legal de identificare existent în fiecare țară. Instruirile comune ale unităților specializate de poliție cu societatea civilă s-au demonstrat a fi un element foarte util în sprijinul realizării unei astfel de activități de către forțele polițienești din prima linie.

La fel de importantă este și instruirea poliției de frontieră, care poate fi primul punct de contact cu victima, atât la punctele intrare, cât și la cele de ieșire din țară. Activitățile nu trebuie să ia forma de interzicere a accesului / reținerii la frontieră a persoanelor sub pretextul de a opri traficul de persoane²³. Ci, polițiștii de frontieră pot, pe baza unor indicii, ca de exemplu, documente false, structura grupului, etc., să pună la dispoziția potențialelor victime ale traficului informații (de exemplu, cu privire la drepturile de muncă ale migrantilor) și, dacă este cazul și persoana în cauză dorește, să refere aceste persoane către organizații de asistență specializate.

²³Vezi „Aim for Human Rights and others (ed.): The Right guide” – un instrument de evaluare a impactului drepturilor omului din perspectiva politicilor împotriva traficului de persoane, Amsterdam 2010

Actori din sectorul privat / personal medical

Actorii din sectorul privat care intră cel mai frecvent în contact cu migranți victime ale traficului sunt agențiile turistice și firmele de transport. Chiar dacă acestea nu au nici o legătură cu rețeaua de trafic, pot – dacă sunt ajutați cum să identifice anumite indicii – ajuta la identificarea și referirea (potențialelor) victime, fie prin furnizarea de informații despre organizațiile care oferă asistență, fie prin notificarea autorităților naționale abilitate sau a ONG-urilor specializate. (vezi Capitolul 3.1.2.).

De asemenea, este necesară și instruirea personalului medical din prima linie, pentru că este foarte posibil ca acesta să intre în contact cu victimele. Chiar dacă victimele sunt izolate din multe alte puncte de vedere, există situații și momente în care acestora trebuie să li asigure accesul la servicii medicale. Personalul medical este în măsură să observe imediat semne de abuz fizic sau psihic sau, cel puțin, elemente care pot indica traficul de persoane. Dacă, pe lângă acestea, primește și alte informații care pot semnaliza o posibilă situație de trafic (de exemplu, izolare socială, faptul că nu vorbește limba), atunci personalul medical este în măsură să identifice victimele sau să le ofere sprijin / referire către organizații specializate.

Bisericile și comunitățile religioase

Bisericile (și din ce în ce mai mult parohiile și comunitățile de alte religii) sunt actori care pot avea un rol semnificativ în identificarea victimelor, chiar și atunci când victimele nu se percep ca fiind victime. Deseori, persoanele care sunt supuse exploatarei, nu pot sau (de exemplu, din cauza unor factori culturali) nu vor să contacteze ONG-uri specializate pe trafic de persoane sau sindicate. Cu toate acestea, este posibil să li se permită să meargă la biserică sau în alte locuri de rugăciune și pot simți nevoia să se confeseze unui preot / lider religios – în calitatea acestuia de ghid spiritual – și, astfel, pot informa pe ceilalți despre viața lor reală și condițiile în care muncesc. De aceea, preoții / liderii religioși (inclusiv cei din parohiile din diaspora și, unde e cazul, lideri ai altor comunități religioase) trebuie să cunoască și să înțeleagă fenomenul și a realitatea acestor forme de exploatare. Atunci când primesc o astfel de informație sau când suspectează o potențială situație de exploatare, ei trebuie să știe cum să reacționeze și cum să ia legătura cu organizațiile specializate sau cu autoritățile abilitate. Este evident că, referirea către sau sesizarea altor organizații / instituții abilitate se poate face numai cu acordul persoanei în cauză.

3.2.3. Implicarea rețelelor informale

Pe lângă structurile organizate și furnizorii de servicii, rolul rețelelor informale în identificarea victimelor traficului pentru exploatare prin muncă poate fi crucial. Acest lucru este valabil mai ales în situațiile în care victimele nu au acces la structurile organizate de asistență sau nu pot să intre în contact direct cu structurile de aplicare a legii. Acest lucru se poate întâmpla fie din cauza izolării în care se întâmplă exploatarea, fie din motive culturale și / sau alte motive, de exemplu, bariere de gen. Cu toate acestea, rețelele informale, cum sunt comunitățile de migranți și propriile organizații / inițiative ale acestora pot reprezenta o punte de legătură pentru și cu cei (potențial) afectați de traficul de persoane. Mai mult, membrii familiilor și rudele, dar și membrii ai comunității largite, pot avea un rol important în identificarea

(potențialelor) victime ale traficului de persoane. Prin urmare, acțiunile de informare și sensibilizare a publicului larg referitor la problematica traficului de persoane au o mare importanță. Acestea pot ajuta la facilitarea accesului sau la referirea persoanelor traficate către furnizori de servicii specializați și către autoritățile abilitate ale statului, atât din țara de origine, cât și din țara de destinație.

Comunitățile de migranți

Implicarea comunităților de migranți nu este importantă numai din considerente de ordin general și de principiu ci, în mod special, din considerente particulare care țin de identificarea victimelor. Rețelele informale, de exemplu, grupuri de compatrioți, pot deseori să reprezinte singura sursă de informare cu privire la asistența la care victimele pot avea acces. Potențialele victime ale traficului de persoane pot să intre în contact cu membrii comunității de migranți pe baza unor relații personale și informale sau prin intermediul asociațiilor organizate a comunităților de migranți. Astfel de asociații, care de regulă, reunesc migranți de o anumită naționalitate sau grup etnic, se pot axa pe cultură, religie sau pot fi organizate pe criterii politice sau interese sociale. Aceste asociații, formale sau informale, sunt un partener important în campaniile de prevenire și activități de identificare și referire, precum și activitățile pe durata perioadei de reintegrare.

Membrii comunităților / asociațiilor de migranți dețin informații corecte și actualizate cu privire la locul și metodele de exploatare pentru muncă forțată, informații care, dacă sunt împărtășite cu organizații de asistență, pot reprezenta o bază solidă pentru identificarea pro-activă a victimelor (vezi capitolul 3.1.).

Cu toate acestea, poate fi foarte dificil, uneori, să se ajungă la rețelele comunităților de migranți și să fie implicate în combaterea traficului de persoane, mai ales unde nu a existat un contact anterior cu astfel de comunități (de exemplu, din cauza barierelor lingvistice sau religioase). În astfel de situații, este nevoie de mult timp pentru a construi o relație de încredere și pentru a îndepărta barierele existente. În plus, este nevoie de foarte multă precauțiune în abordarea acestor rețele informale, unde este foarte important să se cunoască ierarhia membrilor pentru a ști pe cine anume trebuie să abordezi. La fel de adevărat este că, de fapt, chiar unii membri ai acestor comunități de migranți pot fi implicați în rețelele de traficanți și facilitează recrutarea sau exploatarea victimelor. Ca urmare, implicarea lor ar putea împiedica și periclita în mod serios identificarea și protejarea victimelor.

Munca cu familia și rudele

Membrii familiei și rudele persoanelor traficate pentru muncă forțată au un rol decisiv în identificarea acestora. În practică, organizațiile societății civile, precum și autoritățile polițienești sunt deseori contactate de persoane ale căror rude sau membri din familie au dispărut după ce au plecat să muncească în străinătate sau în altă zonă a țării. Acesta poate fi un semnal de alarmă serios, indicând o potențială situație de condiții de muncă abuzive sau că ceva grav s-a întâmplat pe parcursul călătoriei, chiar dacă victima în cauză nu poate solicita nici un fel de ajutor. În acest sens, sunt foarte importante liniile telefonice de tip help-line care pot fi apelate gratuit (din țară și din

străinătate) și care pot fi folosite de rudele care bănuiesc că unul din membrii familiei se află într-o situație de trafic.

Linia telefonică denumită TELVERDE 0800 800 678, din România poate fi apelată gratuit (din țară și din străinătate și, foarte important, de pe telefoane mobile). Operațională încă din 2006, este folosită de persoanele interesate să lucreze sau să studieze în străinătate și de rudele acestora care doresc să obțină informații cu privire la legitimitatea unor angajatori / firme dar și pentru a se informa cu privire la drepturile pe care le au ca angajați, cerințele de viză / permise de muncă.

Este folosită de membrii de familie ai celor plecați la muncă în străinătate pentru a anunța dispariția acestora. Au fost situații în care chiar persoane traficate au apelat acest număr. Datorită legăturii sale directe cu Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane . (care dispune la rândul ei de o rețea de contacte internaționale), această linie telefonică poate ajuta la urmărirea persoanelor care au fost traficate.

Sensibilizarea publicului larg

Informarea publicului larg cu privire la realitățile trăite de persoanele traficate pentru muncă poate conduce la identificarea acestor victime și poate fi un instrument eficient de prevenire. În acest context, campaniile de informare cu public-țintă bine definit și informații specifice implementate de actori guvernamentali și / sau ai societății civile reprezintă un element de importanță crucială²⁴. Este esențial ca aceste campanii să fie orientate către tineri, care sunt – de regulă – cei mai afectați de șomaj și care se află în căutare de alternative, inclusiv oportunități de plecare din țară. În plus, campaniile trebuie să aibă în vedere ajungerea informațiilor corecte să ajungă în media, astfel încât prin orice campanie să se realizeze o prezentare cât mai realistă a ceea ce înseamnă crima traficului de persoane pentru muncă forțată. Termenii, deseori polarizați și extremi, precum și imaginile folosite pentru a prezenta traficul de persoane în media împiedică de multe ori identificarea, pentru că sunt descrise numai condițiile cele mai atroce și extreme de exploatare. Astfel, opinia publică percepe și asociază numai cazurile extreme cu această crimă. O campanie de educare va fi, prin urmare, ne-senzațională în mesajul și în imaginile sale și, în timp ce vizează în mod specific problema traficului, trebuie să se folosească și de contextul mai larg care conduce către trafic de persoane (de exemplu, migrația restrictivă și standarde de muncă din ce în ce mai în defavoarea celor muncesc).

Actuala criză economică reprezintă în sine o provocare și o oportunitate în același timp în ceea ce privește sensibilizarea publicului larg. Pe de o parte, climatul economic negativ poate duce la o acceptare din ce în ce mai mare și la o justificare a exploatarii de către angajatorii din sectorul privat pentru că acest lucru ajunge, într-o oarecare măsură, să fie considerat ca o necesitate. Mai mult, contribuie la crearea unei atitudini generale negative față de migranți, care pot fi percepuți de populația locală drept o amenințare și concurență nedorită pentru puținele oportunități economice. În

²⁴ În contextul prezentei lucrări, este important de reținut că mesajul și imaginile campaniilor de prevenire a traficului de persoane trebuie să fie foarte bine gândite înainte de a fi folosite. Pentru o critică a campaniilor existente, vezi articolele: Andrijasevic, Rutvica/ Anderson, Bridget. Anti-Trafficking Campaigns: Decent? Honest? Truthful? în: *Feminist Review* (92):151–155, 2009, precum și articolul lui Schatral, Susanne: Awareness Raising Campaigns against Human Trafficking în Fedretația Rusă: Simply Adding Males or Redefining a Gendered Issue? în: *Anthropology of East Europe Review* 28(1) ediția de primăvară 2010

momentele de cădere economică, această percepție negativă îi poate cuprinde chiar și pe cei care au fost victime ale unor condiții abuzive de muncă.

Pe de altă parte, actuala criză economică poate fi privită și ca o oportunitate pentru că o parte a populației poate dezvolta un sentiment de solidaritate față de persoanele vulnerabile sau grupurile victimizate, înțelegându-le situația. Iar elementul solidaritate este un element important. Mulți cetățeni pot astfel să conștientizeze că este important ca toată lumea să lupte împotriva situațiilor de exploatare extremă și trafic de persoane, și că în condiții de criză astfel de situații pot deveni din ce în ce mai frecvente și pot cuprinde și alte categorii sociale. Ca urmare, cetățenii conștientizează că pe termen lung, și ei dar și membrii familiilor lor pot fi afectați de aceste fenomene.

4. Cooperarea dintre societatea civilă și actorii guvernamentali pentru combaterea traficului de persoane pentru muncă forțată

Este recunoscut faptul că actorii societății civile și instituțiile de stat au un rol important în combaterea traficului de persoane pentru muncă. De asemenea, este din ce în ce mai recunoscut faptul că ambele părți au enorm de câștigat din această cooperare permanentă, date fiind competențele, obiectivele și cunoștințele de care dispune fiecare. Cu toate acestea, în acest domeniu, există câteva exemple surprinzătoare de cooperare lucrativă între actorii societății civile și instituțiile statului. Prezentul capitol își propune să ofere câteva indicii despre „ce trebuie” și „ce nu trebuie” făcut în cooperarea dintre societatea civilă și instituțiile statului, cooperare care înseamnă mai mult decât colaborare ocazională sau unilaterală. Chiar dacă este departe de a fi exhaustivă sau foarte specifică, prezenta analiză oferă câteva considerații care pot însemna o valoare adăugată la nivelul Europei.

Pentru început, trebuie să accentuăm faptul că astfel de forme de cooperare, dacă sunt reușite, pot duce la un schimb semnificativ și relevant de informații, precum și la acțiuni comune eficiente împotriva traficului de persoane pentru muncă. Există, într-adevăr multe exemple, la nivel local și național, de inițiative în cooperare care au dus la îmbunătățirea procesului de identificare și asistare a victimelor traficului de persoane pentru muncă. Inițiativele comune din multe țări au reușit să sensibilizeze publicul asupra acestui fenomen. De aceea, astfel de cooperări merită să fie încurajate la nivel de țară și regiune, mai ales acolo unde acest lucru nu se întâmplă în mod constant.

Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că rezultatul unor astfel de inițiative depinde de foarte mulți factori, între care există factori externi care depășesc problematica traficului de persoane. Orice cooperare relevantă depinde de voința politică a autorităților de a adresa traficul de persoane din propria lor perspectivă, de nivelul de angajare a instituțiilor din ambele sectoare și de persoanele aflate în poziții de responsabilitate, de disponibilitatea fondurilor și mulți alți factori.

Organizațiile societății civile din multe țări, se întreabă dacă participarea lor în structurile de cooperare în domeniul traficului de persoane le face mai mult bine decât rău. Se pare că, multe organizații ale societății civile, care fac parte din structuri de cooperare cu instituțiile statului, nu sunt altceva decât o „un paravan” pentru un context politic mai larg în care drepturile migranților și ale muncitorilor sunt subminate de politicile statului. Pentru altele, participarea în astfel de structuri de cooperare este primul pas către a avea mai multe voci exprimate în dezbaterile politice și, prin urmare, primul pas către schimbarea contextului politic.

Prin urmare, se poate întâmpla foarte bine ca acest tip de context politic, divergențele de opinie și evidenta distribuție inegală de putere să lipsească aceste inițiative de cooperare de sens și conținut. Dacă transformarea se produce în acest sens, chiar dacă există eforturi de mediere și dialog social între parteneri, atunci nu există nici un motiv în a continua o astfel de cooperare care există numai „pe hârtie” sau care servește doar ca justificare / paravan pentru un context mai larg, care este inacceptabil. În plus, trebuie reținut că activitățile comune privesc numai o parte din munca fiecărei organizații / instituții în parte și că acestea vor continua să realizeze o paletă mai largă de inițiative, în afara domeniului comun de angajare prin cooperare.

*4.1. Realizarea structurilor de cooperare*²⁵

De la început se impune o serie întrebări: de ce se dorește angajarea într-o relație de cooperare? Ce fel de acțiuni comune urmează să se întâmple? Ce obiective comune urmează să fie îndeplinite? Dar și: care sunt limitările posibile ale unei astfel de cooperări? Este contextul politic cel care permite o cooperare relevantă sau există pericolul ca această cooperare să fie doar paravanul pentru o politică pe care o considerați inacceptabilă?

Având încă de la început clare în minte așteptările de la un astfel de proiect, înseamnă foarte mult în a-i asigura sustenabilitatea. Pentru a începe o cooperare structurată, trebuie ținut seamă de cine inițiază cooperarea, care este cea mai bună modalitatea de a o iniția, precum și cine urmează să se implice.

4.2. Luarea inițiativei

La inițierea unei cooperări structurate, trebuie gândit cu mare atenție cine organizează prima întâlnire. Acest lucru este foarte important, mai ales dacă există motive să se creadă că unii dintre potențialii parteneri, pe care-i doriți în jurul mesei, pot ezita să se alătore acestei inițiative. În cazul unor parteneri mai reticenți, cea mai în măsură să facă convocarea pentru o astfel de întâlnire este o persoană de notorietate publică, care se bucură de respect, cum ar fi un scriitor, un profesor universitar, un partener activ al rețelei sau chiar un reprezentant de marcă al bisericii, de pe plan local. Sau, ar putea fi o instituție guvernamentală, implicată direct în implementarea unui plan național de combatere a traficului de persoane pentru muncă sau o structură – cum este agenția națională împotriva traficului de persoane - care acționează la nivel local sau regional. Sau, poate să fie o singură organizație neguvernamentală sau o coaliție de organizații neguvernamentale, activă în domeniu și care decide să inițieze o astfel de acțiune pentru a aprofunda cooperarea cu toți ceilalți actori relevanți.

4.3. Continuarea inițiativei

Un alt aspect care trebuie luat în considerație este momentul de inițiere a unui astfel de efort de cooperare. Modul eficient și fără incidente în care decurge prima întâlnire, precum și oportunitatea și dinamismul acesteia pot avea un rol foarte important în continuarea unui astfel de proiect. De multe ori, un astfel de proiect poate porni de la un eveniment de schimburi de cunoștințe. În plus, un anumit eveniment, de exemplu, Ziua Europeană împotriva traficului de persoane, lansarea unei campanii locale sau naționale împotriva traficului de persoane sau un eveniment comemorativ (cum a fost, de exemplu, bicentenarul abolirii comerțului trans-atlantic cu sclavi) poate fi folosit ca ocazie pentru o primă întâlnire între diverșii actori. Mai mult, dezvoltarea de politici relevante, ca de exemplu, adoptarea unei noi legislații / revizuirea sau publicarea unei circulare administrative sau inițiativa unui consiliu local, pot fi ocazii ideale pentru stabilirea unor relații de cooperare formalizate.

---

²⁵ Termenul “structură” de cooperare este folosit pentru a acoperi noțiunea de cooperare continuă dintre actori instituționali de stat și actori ai societății civile - în practică, această cooperare poate, uneori, lua forma unei platforme multi-actoriale, alteleori poate însemna formule de cooperare multilaterală sau chiar bilaterală.

Coaliția împotriva traficului de persoane de la Bristol este o platformă multi-partenerială înființată în 2009. Membrii săi sunt ONG-uri, autorități de la consiliile locale, persoane din medii universitare și cercetători, reprezentanți ai O.I.M., guvernelor locale și poliției.

Coaliția a fost înființată ca urmare a unei mese-rotunde pe tema traficului de persoane organizată de Consiliul local al orașului Bristol. Deși, inițial această masă rotundă a fost gândită ca un eveniment ad-hoc, problemele care s-au ridicat în dezbateri au fost extrem de importante iar municipalitatea orașului Bristol a decis să organizeze o „Reuniune a Comisiei de supraveghere a siguranței și coeziunii comunitare” pe tema traficului de persoane. Această reuniune a adus la aceeași masă practicieni, autorități de la guvernul local și personalități din mediul universitar și a avut ca rezultat formularea unor recomandări concrete de combatere a traficului de persoane. Una dintre aceste recomandări a fost aceea ca municipalitatea să adopte „o abordare multi-instituțională pentru a coordona munca în domeniul luptei împotriva traficului de persoane”. În plus, s-a convenit crearea unui post de lucrător în proiectul care privește traficul de persoane și realizarea sensibilizării publicului, atât prin campanii publice, cât și prin instruirea întregului personal al consiliului local în ceea ce privește identificarea.

Ca urmare, s-a luat decis formalizarea cooperării dintre câțiva actori activi în combaterea traficului de persoane iar întâlnirile să se organizeze trimestrial. Aceste întâlniri sunt organizate în jurul unei platforme cu statut de organizație neguvernamentală dar în care există, cu certitudine, prezență și participare guvernamentală.

4.4. Implicarea părților în inițiativă

O altă chestiune care trebuie luată în considerare este întrebarea: care anume dintre părți trebuie să facă parte din această structură de cooperare. Este esențial să se încerce includerea unor parteneri care au cunoștințele și abilitățile de a lucra în structura de cooperare și care înțeleg subiectul, fiind deja active în domeniu. În plus, trebuie incluși parteneri care au putere de decizie și autorizare să acționeze în acest domeniu - chiar și în situații în care, până acum, nu s-au implicat activ pentru combaterea fenomenului. Mai ales la început, așteptările în ceea ce privește numărul de participanți trebuie să fie foarte realiste. Este de preferat să se înceapă cu mai puțini membri și, ulterior, numărul acestora să crească treptat. De asemenea, există și posibilitatea de a folosi expertiza unor persoane individuale, punctual, când este cazul, fără a le face membre cu drepturi depline ale structurii de cooperare.

Posibilii parteneri de la nivel guvernamental și din organizații ale societății civile, pot fi identificați în diverse sectoare.

În funcție de contextul național sau local, actorii din sectorul de stat pot include angajați civili sau parteneri din ministerele de resort implicate în implementare. Departamentele guvernamentale ale căror atribuții sunt legate de problematica traficului pentru muncă îi cuprinde pe cei care se ocupă de migrație, probleme sociale, educație, protecția copilului, muncă, șanse egale, sănătate și afaceri interne.

Este la fel de important să se țină seama și de “nivelul” la care această structură de cooperare se organizează. În unele cazuri, la nivel local s-a putut realiza o cooperare relevantă în momente în care relațiile dintre societatea civilă și guvernul central erau

foarte încordate. Dacă structura de cooperare se înființează la nivel local / regional, trebuie avută în vedere participarea consiliilor locale / regionale și a altor autorități similare. Mai mult, reprezentanții departamentelor operaționale, cum sunt structurile de aplicare a legii cu atribuții de combatere a traficului de persoane, precum și inspectorii de muncă trebuie încurajați să se alăture unei astfel de inițiative. Procurorii și alți membrii din structurile judiciare sunt alți potențiali parteneri, atâta vreme cât nu le sunt afectate atribuțiile lor de menținere a imparțialității. În sfârșit, niște parteneri extrem de utili sunt structurile specializate în probleme de trafic de persoane, în cazul în care există.

În ceea ce privește reprezentanții societății civile (în afară de organizațiile non-guvernamentale active în acest domeniu sau în domenii strâns legate de acesta), ar trebui incluse grupurile de advocacy, organizații ale migranților, organizații înființate de grupuri de persoane traficate, precum și biserici și instituții bisericești sau religioase. Mai mult, o contribuție de valoare în efortul de cooperare poate veni din partea unor persoane din mediul universitar și cercetători cu preocupări în domeniu. Având în vedere natura specifică a traficului de persoane pentru muncă, sindicatele, dar și întreprinderi locale sau asociații de întreprinderi private, reprezintă parteneri care aduc un plus de valoare și care pot spori eficiența și conținutul de informații al structurii de cooperare.

În sfârșit, implicarea media nu trebuie scăpată din vedere în acest efort de cooperare. Beneficiile, dar și riscurile prezenței media trebuie analizate cu mare grijă, mai ales, că deseori există mari diferențe între diverse contexte naționale și regionale. În unele situații, o prezență ocazională a reprezentanților media poate fi suficientă pentru a se asigura o informare constantă a acesteia, păstrând în același timp, o atmosferă de încredere în care diverșii parteneri de dialog se simt încrezători să facă schimb de informații, cu păstrarea confidențialității și în manieră mai informală²⁶.

Rețeaua ARIADNE din România este o rețea de jurnaliști profesioniști, autorizați și interesați în mod special de problematica traficului de persoane. Pe bază de încredere, construită în foarte mulți ani de cooperare, organizațiile societății civile și instituțiile cei guvernamentale realizează în mod regulat un schimb de informații legate de anumite cazuri de trafic, care sunt apoi transmise, fără nota de senzational, la toți membrii din rețeaua ARIADNE. În acest fel, prin rapoartele rețelei, s-au adus la cunoștința opiniei publice, punctual, o serie de cazuri particulare, prin care organizațiile societății civile au reușit să exercite o presiune politică iar instituțiile statului au înclinat spre a găsi o soluție pentru cazurile relatate.

4.5. Înțelegerea comună a problemei, a conflictului și a aspectelor divergente

Atunci când se înființează o astfel de structură de cooperare, este necesar ca toți actorii să recunoască că, în mod inevitabil, vor apărea situații de neînțelegeri, fie asupra modului de percepție, fie a definițiilor și chiar și la nivel operațional. Între diverșii actori există diferențe în ceea ce privește motivația de angajare, domeniile de

²⁶ Pentru considerații în ceea ce privește mass-media și siguranța, vezi Christian Action and Networking against trafficking: Update: action - oriented guide for awareness-raising and social assistance, Brussels 2005, pagina 24, (http://www.ccme.be/fileadmin/filer/ccme/20_Areas_of_Work/10_Slavery_Anti-Trafficking/2005-04-25_CCME_Bro_-_CAT_II_-_Action-oriented_guide_for_awareness-raising_social_assistance.pdf)

angajare, precum și înțelegerea noțiunilor de bază, criterii și practică, mai ales între instituțiile de stat și cele neguvernamentale, chiar și între organizații / instituții din fiecare din aceste sectoare.

De aceea, toate părțile trebuie să găsească un teren și puncte de interes comune pentru a putea desfășura activități împreună și pentru a realiza un schimb relevant de informații. În același timp, trebuie făcute eforturile necesare pentru a se angaja într-un dialog constructiv în ceea ce privește aspectele contencioase / divergente. Este clar că nu este posibil să se ajungă întotdeauna la o înțelegere comună și că vor exista puncte în legătură cu care unul sau mai mulți dintre parteneri să se simtă deziluzionați sau frustrați de proceduri, mai ales dacă propunerile lor nu sunt acceptate. Modul în care se poate stabili o relație de încredere reciprocă și câteva idei de cum să se rezolve astfel de impedimente sunt prezentate mai jos (capitolele 4.6.- 4.9.).

În primul rând este important să se evalueze factorii care pot conduce la divergențe în abordarea problematicilor legate de traficul de persoane.

Abordările și înțelegerile divergente se pot datora, într-o oarecare măsură, zonelor diferite de angajare ale actorilor implicați. Mai întâi, pot fi legate de mandatul organizației din care fac parte, de exemplu, agenții de aplicare a legii și furnizorii de servicii sociale au, categoric, competențe și obiective diferite în abordarea traficului pentru muncă. Direct legat de acest aspect, este posibilitatea actorilor implicați de a fi mai flexibili în cadrul mandatului lor. Instituțiile de stat au, comparativ cu organizațiile neguvernamentale, mai puține posibilități de a-și modifica atribuțiile / mandatul și, pentru a se angaja într-un nou domeniu de activitate, trebuie să respecte niște proceduri mai stricte. Și, acest lucru este diferit în funcție de instituțiile guvernamentale - de exemplu, autoritățile municipalităților / consiliilor locale dispun de o flexibilitate mai mare decât cea a poliției naționale. O altă chestiune este cea a abordării conceptuale a fenomenului de trafic de persoane și motivația de a combate acest fenomen. Se întâmplă, deseori, ca instituțiile de stat să se ocupe de această problemă din perspectiva justiției / siguranței în timp ce partenerii din societatea civilă adoptă o abordare bazată pe drepturile omului. În practică, organizațiile societății civile sunt mult mai concentrate pe apărarea drepturilor victimelor și asigurarea protecției acestora, în timp ce eforturile organelor de aplicare a legii și a altor actori instituționali sunt centrate pe identificarea și investigarea crimei organizate și pedepsirea infractorilor.

Un alt factor de care trebuie să se țină seama este dacă principalul domeniu de activitate al unui anumit partener, guvernamental sau neguvernamental, este traficul de persoane pentru exploatare sexuală sau pentru exploatare pentru muncă. Sau dacă respectivul partener este la fel de activ în ambele domenii.

O altă zonă de divergențe se referă modul în care sunt înțelese noțiunile și la cum sunt formulate criteriile aplicabile. Mai ales în domeniul traficului de persoane pentru muncă forțată, există suficiente incertitudini din partea actorilor implicați în ceea ce constituie sclavie, muncă forțată, care este gradul de exploatare necesar pentru ca o persoană să poată fi identificată ca „victimă a traficului pentru muncă forțată” și ce norme se aplică în anumite cazuri specifice. În mod evident, aceasta este o problemă foarte importantă pentru că are un impact semnificativ asupra identificării formale a victimei ceea ce înseamnă că o persoană beneficiază sau nu de anumite drepturi și de

anumite tipuri de protecție. Înțelegerile diferite ale unor situații particulare și diferitele tipuri de analize sunt cele mai mari și cele mai comune surse de frustrare. Acestea apar atunci când actorii societății civile consideră că actorii guvernamentali aplică o interpretare prea strictă sau incorectă a definițiilor, ceea ce împiedică victimele să aibă acces la drepturi și protecție.

Este esențial ca acești termeni să fie discutați la nivel de practică și să se încerce să se ajungă pe cât posibil la o înțelegere comună, în special pentru că abordările diferite ale definițiilor și criteriile aplicabile pot duce la dispute. Aceasta este un domeniu în care expertiza externă a unor practicieni și teoreticieni poate ajuta la clarificarea problemelor. Analiza normelor de aplicare la nivel național, în special în domeniul identificării și urmăririi penale, identificarea lipsurilor, precum și compararea de practici cu alte țări europene, pot – într-o oarecare măsură – să faciliteze o abordare comună a terminologiei. Actorii din diferite domenii pot discuta un caz din diverse perspective, pentru a se înțelege mai bine unii pe ceilalți.

4.6. Stabilirea de reguli comune și încredere reciprocă

Știind că pe durata cooperării este posibil să apară divergențe și neînțelegeri, este esențial să se stabilească niște reguli comune și o relație de încredere reciprocă pentru a putea face acestor situații critice dar și pentru a dezvolta mai departe eforturile de cooperare. Există o serie de pași practici care trebuie parcurși pentru creșterea nivelului de încredere reciprocă, unii încă de la începutul cooperării iar alții pentru a putea face față dificultăților ce pot să apară ulterior, pe parcurs.

Încă de la început, două sunt aspectele care trebuie luate în considerație: locația unde vor avea loc întâlnirile și denumirea sub care se va identifica structura de cooperare. În ceea ce privește locul pentru întâlniri, se recomandă alegerea unei locații neutre (deși acest lucru poate fi influențat de restricții financiare / de ordin practic). În acest fel inițiativa nu poate fi percepută ca fiind legată în principal de unul din actorii implicați. În cazul în care o astfel de locație neutră nu este disponibilă, întâlnirile pot avea loc, prin rotație, în locații care aparțin actorilor implicați, pentru a promova o imagine echilibrată a inițiativei.

În ceea ce privește denumirea sub care să fie identificată structura de cooperare, este nevoie de o reflectare atentă pentru ca respectiva denumire să descrie cu acuratețe scopul și să scoată în evidență sinteza multi-partenerială.

O structură permanentă poate ajuta la promovarea încrederii și poate conduce la consolidarea încrederii necesare. De aceea, chiar dacă, inițial, cooperarea pornește de la o inițiativă ad-hoc, ulterior este nevoie să se stabilească o regularitate gestionabilă a întâlnirilor.

În ceea ce privește schimbul de cunoștințe, este important să se stabilească „un cod de conduită” în ceea ce privește confidențialitatea. Schimbul de informații nu înseamnă punerea în pericol a vieții persoanelor, mai ales a (potențialelor) victime ale traficului de persoane și a dreptului acestora la protejarea / confidențialitatea datelor personale. O înțelegere clară a regulilor în ceea ce privește confidențialitatea și respectarea de către toți actorii a lucrurilor asupra s-a convenit, sunt elemente care ajută la construirea relației de încredere reciprocă și la facilitarea sustenabilității eforturilor de cooperare.

La nivel operațional, angajarea comună în proiecte specifice poate duce la aprofundarea relației de cooperare. Într-adevăr, munca împreună pentru a realiza un anumit obiectiv poate accentua beneficiile reciproce și eficiența unei acțiuni multi-actoriale. În secțiunea următoare sunt prezentate câteva exemple de activități care pot fi realizate în comun.

Dacă numărul membrilor dintr-o structură de cooperare crește foarte mult, trebuie luată în calcul formarea unor grupuri tematice alcătuite pe baza expertizei participanților. În acest fel, se pot realiza mai multe schimburi de informații și acțiuni de către cei direct implicați într-un domeniu specific, consolidându-se și legăturile personale și instituționale.

În sfârșit, existența în cadrul structurii a unei proceduri formalizate pentru comunicarea nemulțumirilor / a „reclamațiilor” poate ajuta la atenuarea tensiunilor ce pot să apară din confruntarea unor puncte de vedere diferite sau apariția altor aspecte divergente. O astfel de ocazie de a discuta deschis nemulțumirile și de a propune, când e cazul, soluții reciproc acceptate, se poate dovedi esențială pentru procesul de construire a încrederii.

În Republica Cehă, Ministerul de interne a inițiat o structură de cooperare, denumită „Focus grup de discuție” între ONG-uri, departamente guvernamentale, procurori publici și consultanți independenți specializați în domeniu. Scopul acestui grup a fost să identifice și să înțeleagă mai bine situația nesatisfăcătoare în ceea ce privește identificarea formală a victimelor și absența condamnărilor. Unul din elementele principale ale discuției a fost construirea și aplicarea unei definiții comune a traficului de persoane. S-a recunoscut faptul că în legislația națională există înțelegeri și practici de aplicare diferite ale noțiunilor de „violență” și „alte forme de exploatare”. Discuțiile comune au condus către un progres în ceea ce privește înțelegerea comună, iar grupul continuă să se întâlnească cu regularitate.

4.7. Domenii comune de activitate

Un cadrul de cooperare structurat și cu continuitate în funcționare reprezintă oportunitatea excelentă de a realiza acțiuni comune. Un domeniu care se poate construi în jurul unei astfel de structuri este formarea / instruirea personalului și a voluntarilor.

Cadrul structurii de cooperare este în sine un forum în cadrul căruia se pot realiza schimburi de instruire iar actorii participanți se pot instrui unii pe ceilalți, în funcție de domeniile specifice și conform cu ariile lor de competență. În plus, membrii inițiativei pot organiza împreună sesiuni de instruire formare pentru terțe părți (externe). Și, într-adevăr, oferirea de instruire pentru alți actori din exterior, cu contribuția partenerilor guvernamentali și neguvernamentali, poate fi extrem de benefică și poate oferi acea perspectivă holistică asupra fenomenului. Mai mult, membrii structurii de cooperare pot organiza sesiuni de informare mixte, susținute și de actori din interiorul structurii dar și de actori din afara ei. Acestea sunt activități posibil de realizat în cadrul structurii de cooperare. După cum s-a menționat anterior, este foarte util să se apeleze la expertiza practicienilor și teoreticienilor, dar și la acele experiențe care provin din diferite realități naționale, care pot îmbunătăți și îmbogăți calitatea dezbaterii.

O inițiativă legată de formare / instruire, și care poate fi rezultatul unei formări comune, este publicarea unui manual. O astfel de publicație, care să cuprindă, de exemplu, cadrul de bază aplicabil, cele mai bune practici, indicii practice pentru aplicarea legii, poate fi foarte utilă pentru acei participanți care au un rol în implementare. Poate ajuta la promovarea eforturilor și a cunoștințelor generate în cadrul structurii către publicul larg, din perspectiva în care capacitatea participativă din cadrul de cooperare va avea întotdeauna limitele sale.

În afară de domeniul instruirii / formării, există o serie de alte inițiative care pot avea ca obiectiv acțiunile comune. Pentru început, menționăm acțiunile de strângere de fonduri care se pot face pentru un proiect comun în care doresc să se implice partenerii sau pentru a asigura funcționarea coaliției. Proiectele comune pot cuprinde campanii adresate publicului larg, și acestea sunt, de obicei, lansate cu sprijin și din partea actorilor guvernamentali și neguvernamentali.

În România, Agenția Națională împotriva traficului de persoane - ANITP – împreună cu câteva ONG-uri sunt foarte active în sensibilizarea publicului larg în ceea ce privește traficul pentru muncă forțată. ANITP și actori din societatea civilă au lansat o campanie națională de prevenire comună. Campania a însemnat diseminare la nivel național a zeci de mii de exemplare de materiale informative despre traficul pentru muncă, accentuând posibilele riscuri dar și posibilitățile de a primi consiliere și ajutor. Campania s-a finalizat prin activități comune cu mass-media. În trecut, au fost și alte campanii comune realizate de actori din societatea civilă și instituții de stat. Broșura informativă, intitulată „Traficul de persoane este real: și ție ți se poate întâmpla”, referitoare la situațiile cu care se confruntă victimele traficului de persoane continuă să fie diseminată la punctele de frontieră. Până în prezent, s-au distribuit 10.000 de copii.

Mai general, declarațiile publice comune care apar, fie ca reacție la o situație particulară sau ca și completare a unei legi sau politici, reprezintă alte două posibilități de angajare comună. Cu toate acestea, astfel de declarații trebuie să fie rezultatul unor dezbateri curente / existente; toți actorii trebuie să le înțeleagă și să fie total de acord cu conținutul acestora care trebuie să promoveze o viziune / opinie cu adevărat comună. În cazul în care există o procedură pentru a obține avizarea (de exemplu, necesară pentru o instituție guvernamentală) de a subscrie la o astfel de declarație, acest lucru trebuie asigurat înainte ca declarația să fie făcută publică, astfel încât să nu apară reacții negative.

Un alt domeniu de implicare comună este cartografierea / analiza comună a fenomenului și a răspunsurile la acesta. Aici pot intra compilarea statisticilor comune și realizarea unei analize comune. Informația actualizată de la actorii societății civile, care vin în contact direct cu victimele, se poate dovedi vitală pentru completa înțelegere a dimensiunilor problemelor. De asemenea, poate fi foarte utilă pentru a putea depăși obstacolele identificării formale, care apar fie datorită unor constrângeri tehnice / juridice, fie pentru că victimele nu doresc să meargă mai departe și să contacteze autoritățile.

Proiectul “Right Job” (RJ) implementat în Roma și în provincia Latium a implicat toți actorii locali cu responsabilități de combatere a traficului de persoane (societate civilă, / ONG-uri, sindicate, centrele de ocupare a forței de muncă, centre medicale polițiene,) în activități de analiză, strângere de informații / cunoștințe, sensibilizare și formare. Proiectul a urmărit creșterea capacității partenerilor pentru a putea ajunge la potențialele victime ale traficului de persoane pentru muncă forțată.

În primii doi ani, proiectul a funcționat în Roma, cu ajutorul organizațiilor publice și a celor sociale private, pentru a putea intra în contact direct cu potențialele victime, iar din al treilea an s-a tatonat modul de colaborare cu sindicatele în câteva provincii din Lazio. Ca modalități de a ajunge la potențialele victime, s-au distribuit și fluturași în câteva din locurile de întâlnire ale imigranților (piețe, temple, asociații ale imigranților) și s-a reușit implicarea liderilor de opinie a comunităților naționale. În total, s-au documentat aproximativ 250 de potențiale cazuri de trafic de persoane pentru muncă forțată și s-au semnat protocoale de colaborare între ONG-uri și autoritățile locale. Discuțiile dintre diferiți actori pe tema acestor cazuri au contribuit la consolidarea înțelegerii comune a realității traficului de persoane pentru muncă forțată.

4.8. Formalizarea inițiativelor de cooperare

În orice fel de cooperare, există un moment în care se impune clarificarea unor aspecte care privesc, de exemplu, cerințele pentru a dobândi oficial calitatea de membru, reprezentarea oficială sau finanțarea continuă - cu alte cuvinte, cazuri în care este nevoie să se ia decizia dacă să se formalizeze cooperarea. În această etapă, trebuie să se opteze, fie pentru a reglementa aceste aspecte într-o manieră oficială - printr-un acord sau memorandum de înțelegere în formă scrisă - fie prin folosirea unor mijloace mai puțin formale, respectiv înțelegeri convenite verbal.

Nu este recomandat să se vorbească de aceste lucruri chiar de la începutul colaborării ci trebuie ca, mai întâi, să se exprime și să se contureze voința de a forma un parteneriat structurat formalizat. În același timp, aceste aspecte nu trebuie lăsate nereglementate prea mult pentru că există posibilitatea să fie interpretate ca lipsă de angajare. Este de reținut că autorizarea de către principalii factori de decizie poate fi un proces de durată.

Un prim sfat de ordin practic este de a reglementa numai ce este necesar. Un acord care conține prea multe prevederi detaliate se va demonstra greu de pus în practică și iar negocierile vor consuma foarte mult timp. Scopul unui astfel de acord este de a imprima o direcție generală pentru eventualele probleme care pot să apară și nu să încerce să reglementeze orice situație posibilă.

Calitatea de membru este primul lucru care trebuie reglementat – atât din punct de vedere a criteriilor, cât și a procedurilor de aderare la structura de cooperare. Se pot încheia acorduri care privesc acei parteneri care, deși nu aderă ca membri cu drepturi depline, pot avea o contribuție doar atunci când este nevoie. În plus, este util să se definească obiectivele principale și activitățile comune posibile în care se va angaja coaliția. Este important ca acordul să se concentreze pe ceea ce este fezabil și se poate dezvolta treptat, în timp și în ceea ce privește activitățile ce urmează a fi realizate. Trebuie reținut că fiecare dintre organizații va continua să-și desfășoare propriile

activități, independent de structura de cooperare, și că nu toate domeniile de activitate pot fi incluse în acțiunea comună.

Un alt aspect asupra căruia trebuie convenit este finanțarea și, în special, dacă fiecare organizație ar trebui să contribuie, de exemplu, plătind o taxă de membru, sau dacă structura de cooperare este autorizată să acceseze surse de finanțare în nume propriu (în acest scop, trebuie văzut dacă trebuie să aibă personalitate juridică). Mai mult, trebuie clarificate aspectele legate de persoana care reprezintă coaliția, de exemplu, oricare dintre membri, un secretariat, etc., și de procedura de autorizare a declarațiilor comune.

Este util să se conceapă și o procedură de evaluare a activității coaliției, realizată la anumite intervale regulate.

4.9. Construirea sustenabilității

Menținerea și consolidarea structurii de colaborare în timp este o provocare importantă. Pentru a asigura sustenabilitatea unui astfel de proiect, trebuie să se țină seamă de anumiți factori. Aceste considerente privesc aspecte de natură practică, ca de exemplu, sediul și finanțarea, dar și aspecte legate de relațiile interpersonale și inter-organizaționale dintre diferiți actori.

Despre locul unde vor avea loc întâlnirile s-a vorbit anterior. Legat de aceste considerente este și întrebarea dacă organizația va funcționa ca un secretariat, respectiv, cu rol de convocator și organizator principal. Având în vedere că acest rol poate reprezenta o sarcină în plus pentru o singură organizație, este posibil ca acest rol să fie împărțit (de preferință, între actori guvernamentali și neguvernamentali) sau îndeplinit prin rotație de organizațiile structurii.

Fondurile proprii ale structurii pot fi asigurate prin activități comune de strângere de fonduri. O altă soluție ar fi prin plățirea unei taxe de membru, într-un quantum limitat, plătită de fiecare organizație pentru a acoperi costurile administrative ale structurii de cooperare.

Comunicarea între parteneri este vitală. Aceasta înseamnă comunicare internă referitoare la chestiuni de ordin practic (planificarea întâlnirilor, transmiterea agendelor și a proceselor verbale ale întâlnirilor, permanentul schimb de informații pe probleme de conținut / evenimente ale partenerilor). Deseori, este tentant să se instituie instrumente de comunicare foarte ambițioase. Dar, se recomandă alegerea unor canale de comunicare simple, care să nu necesite prea multe operații de întreținere. De aceea, cele mai bune opțiuni ar fi lista de adrese de email sau un grup de comunicare creat pe internet, cât se poate de nesofisticat, prin care se pot trimite fișiere / documente mari și care nu implică de loc sau foarte puține operații de întreținere.

Alți doi factori care pot promova sustenabilitatea sunt activitățile comune permanente și frecvența regulată a întâlnirilor. Atât numărul de întâlniri pe an, cât și frecvența acestora se stabilesc dinainte astfel încât să poată fi incluse, din timp, în planificarea fiecărui partener. Printr-o frecvență regulată, dar nu la intervale prea scurte, se poate asigura un schimb de informații util și semnificativ și construirea de relații interpersonale. Dacă este necesar, se pot organiza și întâlniri ad-hoc, în funcție de un anumit context extern sau dacă partenerii derulează un proiect împreună. În plus,

regularitatea și continuitatea în activitățile comune ajută la menținerea nivelului de interes și angajare a membrilor implicați.

Deși într-o astfel de structură personalitatea, relațiile interpersonale și angajarea individuală a reprezentanților fiecărei organizații membre sunt foarte importante, este la fel de important să se asigure o participare instituțională și nu numai una centrată pe persoană. Prin aceasta se garantează că și organizația rămâne activă în eforul de cooperare, chiar dacă anumite persoane pleacă sau își schimbă funcția într-o instituție. Continuitatea activității structurii se poate consolida printr-un acord de participare mai formalizat, de tipul memorandum-ului de înțelegere sau un alt tip de acord, după s-a descris anterior. Mai mult, pentru a menține nivelul de participare, este important să existe o modalitate de a evalua evoluția / progresul. Un astfel de exercițiu de evaluare ajută la evidențierea realizărilor obținute, creează un spațiu pentru exprimarea nemulțumirilor și, în același timp, reprezintă ocazia de a reflecta asupra unor posibile soluții și modalități de a continua activitățile în viitor.

Instituționalizarea activităților comune este una dintre cele mai importante modalități de construire a sustenabilității pentru Coaliția Anti-trafic din Bristol (vezi mai sus). În decembrie 2010, Coaliția Anti-trafic din Bristol (vezi paragraf 1 de mai sus) și Departamentul pentru drepturile omului din cadrul universității West din Anglia au inaugurat Centrul pentru drepturile migranților din Bristol. Centrul este unul de tip centru de primire, care, inițial, era deschis numai în zilele de vineri, dimineața și care oferă sprijin imediat migranților și familiilor acestora din oraș. Se ocupă de probleme de angajare în muncă, adăpost, consiliere juridică și financiară sau de orice situație vulnerabilă cu care se pot confrunta migranții. În fiecare săptămână, la centru vin reprezentanții diverselor organizații de sprijin, inclusiv de la Biroul de Consiliere pentru cetățeni, consilieri juridici sau de specialitate. Aceasta înseamnă că migranții primesc sprijinul de care au nevoie, fără a trebui să-și facă o programare telefonică prealabilă sau să se înscrie pe liste de așteptare.

Din ianuarie 2011, centrul este sprijinit integral de Municipalitatea din Bristol.

Publicat de:

Comisia Bisericilor pentru migrații din Europa (CCME)

174 rue Joseph II

B 1000 Bruxelles

ccme

Cu sprijinul Programului de prevenire și luptă împotriva Criminalității al Comisiei
Uniunii Europene – Direcția generală de afaceri interne

ccme

Publicat de
Comisia Bisericilor pentru Migranți din Europa (CCME)

174 rue Joseph II, B 1000 Brussels

Martie 2011

Cu sprijinul Programului de prevenire și luptă împotriva Criminalității
al Comisiei Uniunii Europene – Direcția generală de afaceri interne

Printed by Gemmapress, Prague